

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

Nyitási példát sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Wekerle a királynál.
- Inog Péter király trónja.
- Vihar Rozsnyai Kálmán miatt.
- Előkészületek a szoborleplezésre.
- Uttörők.
- Arverés a pécskai plébánián.
- Az aradi péksztrájk.
- Öngyilkos fiatalasszony.
- Szerencsétlenség az ujszentannai állomáson.
- Hagyatéki tárgyalás a Spitzer-örökség ügyében.
- Vilmos császár elmaradt légi útja.
- Negyvennyolcas idősközl.
- Apró történetek.

A románok a pápához.

Arad, szeptember 15.

A románok Apponyival szemben a pápát hívják segítségül. Ama románjuknak nevében, akik Róma fenhatósága alá tartoznak, a balázsfalvi görögkatolikus lelkész kért oltalmat a nyelvrendelet ellen. Sőt a pápához intézett kérelemnek nyomatékot is adtak, azzal a fenyegetéssel: ha az állami iskolák vallásitanítása ügyében kiadott kultuszminiszteri rendeletet vissza nem tudják vonatni, a románjuk görögkatolikusok egy millióstul elszakadnak az unitus egyháztól és a görögkeletiekhez csatlakoznak.

Ezzel az ügy új fordulathoz jutott, amely azt egész másminő elbirálás alá vonja, mint annak eddigi állapota. Eddig ugyanis lehetett vitatkozni

azon, hogy igazán létérdekét sérti-e a román egyháznak az ismeretes rendelet; lehetett arról szólni, hogy a kultuszminiszternek érdemes volt-e a nemzetiségi egyházak előrelátható, s mind komolyabb fölzudulását provokálni ezzel a rendelettel, amelyre talán a magyarosítás érdekében se volt okvetlenül szükség, hiszen az állami iskolákban a vallásitanítás óráján kívül bőséges alkalom volt erre. A disputák még befejezve nincsenek, amikor olyan körülmény állott be, amelyet mással, mint visszautasítással nem lehet fogadni. Arról van szó, hogy Magyarország belső ügyeibe kívül álló tényezők akarnak beavatkozni; s ezt hiba volt provokálni, s szégyen lenne eltűnni.

A románok, mint a magyar állam polgárai, nem kötelesek helyesnek és igazságosnak fogadni a kormány intézkedését. Alkotmányos országban élünk, s nekik a tiltakozás kifejezésére meg volt a jogos módjuk a népgyűléstől kezdve a képviselőház nemzetiségi pártjáiig s bizonyára nem jelentéktelen erővel érvényesíthették volna ezt a sérelmet főpapjaik is a főrendiházban. Mindez jogos és törvényes volt. Ahhoz azonban, hogy a magyar kormány milyen rendeleteket ad ki, nincs köze sem a német császárnak, sem pedig a római pápának, s a magyar kormány az állami szuverenitás sé-

relme nélkül ezt el nem tűrhetné. Volt eset arra, a mikor Róma ily beavatkozást megkísérelt: az egyházpolitika idején. Akkor Agliardi nuncius csufos veresége és visszavonulása volt a vége ennek a kísérletnek, a melylyel a magyar kormány a legnagyobb önérzettel szembe helyezkedett. Most is, — amennyiben a román szentszék az áttérni készülő görögkatolikusok megmentésére ezt a lépést megtenné, a magyar kormánynak nem lehet más álláspontja, minthogy az állam belügyeibe idegenek nem avatkozhatnak.

Mindenesetre kár volt ehhez a módhoz folyamodni, amikor még nem merítették ki azokat az eszközöket, amelyek a román egyházak érdekeit ebben a kérdésben megoltalmazhatták. Igaz, hogy a kormánynak se szabad végsőkig feszíteni a hurokat, hanem keresnie kell a békés meg egyezés, az ellentétek enyhítésének és elsimitásának módjait. Meg vagyunk győződve, hogy ez sikerülhet anélkül, hogy az állameszmének sérelme lenne és anélkül, hogy az államhatalom képviselőinek a visszavonulás szégyenétől kellene tartani. Meg lehet oldani ezt a konfliktust külső hatalmak segítése nélkül. Ezekre szükség sincsen, de ezekkel a kormány, a legsúlyosabb precedens veszedelme nélkül, még csak nem is tárgyalhat.

Az „Ozmanieh“ fedélzetén.*

Afrika, —

Kedves szerkesztő ur!

Nem hiába voltunk, Afrikát látva, izgatottak, de erre az afrikai hatóságok okot is szolgáltatottak, sőt azt annyira növelték, hogy izgatottságunk hullámai már-már hajónkat is veszélyeztetni látszottak. Most értem csak Tantalus kinjait, aki sziszikus fátársággal töltötte a danaidák hordóját anélkül, hogy a Damokles kardját elérhette volna. Tíz órája fekszünk itt a part előtt — ugy-e az is nevétséges, de ez már itt úgy szokásos, hogy amikor a hajó áll, akkor mi itt fekszünk — és minden fátárságunk meddő, hogy a reggeli nap sugaraiban ragyogó Alexandriát elérhessük.

A múlt évben egy pár kolera eset volt valamire Indiában és e miatt mi is quarantainába estünk és óraszámra várjuk a mindenhatósági orvost. Ez időt akarom felhasználni arra, hogy utitársaimról fény-, vagy inkább árnyfelvételeket vessek papírra.

Van a társaságunkban — többek között — egy élcesizár; ez úgy önti az alkalmi és alkalmatlan viccet, mint hajónk szakácsa a mosogatóvizet. Ennél eleinte beakartuk várni míg magát kidühöngi, de amidőn láttuk, hogy ehelyett magát mindjobban bedühöngi, úgy megjegyeztünk egy párt szellemességeiből és azt beadtuk neki. Ő erre belátta eljárásának szörnyőségét és egész nyugaton, a keletnél többet élelt.

* Mutatvány a Humoros utilevelek-ből.

Általános megbotránkozás reményében, csak egy mutatványt kívánok adni élceiből. Mikor ipse ur meghallotta, hogy kolera miatt vesztgárba esünk, azt a kijelentést tette, hogy ő mégis inkább szeretne koleras, mint milliomos lenni. Elborzadva kérdezte kolerás, hogy miért? Rövid, de még borzasztóbb válasza az volt, hogy azért, mert az ilyenmü betegek 10—15 százaléka élve marad, míg a milliomosek mind meghalnak.

És nekem ezzel az emberrel kell tovább utaznom!

A másik fényképfelvételem egy kabinetalak. Egy roppant poétikus érzületű utitárs, akire a tenger oly nagy inger, hogy mindent összeköt e címmel, ami rimel. A vers csak úgy dült a ceruzájából és amidőn első zengeményét bemutató és én sub prosa értésére adtam, hogy ő eltévesztette hivatását, mert klasszikusnak kellett volna lennie, más, jobban kiterjesztette képzeletének szárnyait és talán még most is nyargal szegény megsántult pegazusán, ha a hajó múlt levelemben oly szépen leirt nyugtalanlankodása kinimeket nem csikart volna ki belőle. Az előbb leirt utasra való hivatkozással tiltakozom az ellen, hogy ettől is mutatványverset kérjen. De én vele utazom tovább!

Következik egy másik „alak.“ Ez egy szellemességre jogot tartó utitársunk, aki folyton és néha a legösmeretlenebb költőktől idézeteket citál. Egy darabig hallgattuk az olvasottságával ennyire hivalkodó urat, de végre mi is citáltunk. Felkiáltottunk Arany János Toldi II. részének harmadik énekével: „Elég! elég!“

Van egy sokkal ártatlanabb szenvedélylyel

bíró pasasunk is. Ez örömét mindig abban leli, hogy általánosan ösmert tréfás kérdéseket vet fel. Eleinte udvariasságból nem találtuk a megfajtéseket és ő ennek roppantul örült, ha pedig az ember valakinek ilyen csekélységgel örömet szerezhet, miért ne tegye azt? Később azonban taktusra zengtük az öreg urnak az ugyanolyan megfajtéseket, amely körülmény kigyógyította.

Egy másik érdekes utitárs, egy a lehető legrovidebbet látó ur. Ennek az Isten bocsássa meg a bűnét, gyenge szeme az Achilles sarka, amelylyel mindenki lábára lép. Én az első esetben tyukszemem hunytam és megelégedtem azzal, hogy egy pardonnal enyhíteni igyekszik fájdalommon. Midőn ez azonban gyakran ismétlődött, már én is erélyesen léptem fel (az ő lábára) és egy tapodtat sem engedtem. Később azonban már jobb lábon állt velem, respektive rajtam és ekkor megmondtam neki: „Kedves barátom, maga már kohnfirmálva van, állhat a saját lábán is.“ Ezentul aztán megint nem állt velem oly intim lábon, mint eddig.

Az összes többi utitársnak a gyöngéje az anzikszkártya-írásban nyilvánál. A fiatal emberek ösmertességük, a házasemberek meg házasságuk mérve szerint irdokálnak. Sőt egy kollégánknak ugylátszik a tengeri betegsége ez, mert mióta a hajón vagyunk, folyton írja azt az ötszáz látképes levelező-lapot, amelyet az egész utvonálról még Budapestre hozatott magának.

A velünk utazó nőkről udvariasságból hallgatok, bár sajnos, semmi elhallgatni valóm nincs. Látja szerkesztő ur, mióta irok már és az orvos még mindig nem jött? De miután Önt

Wekerle a királynál.

Nincs döntés. — Újabb kihallgatás.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 15.

A miniszterelnök ma kihallgatáson jelent meg a király előtt és jelentést tett a felségnek az általános politikai helyzetről, valamint a legutóbbi minisztertanács lefolyásáról és a koalíciós pártok vezéreinek felfogásáról. A kihallgatás feltűnő hosszú ideig — több mint két órán át tartott — és ez idő alatt alkalma volt Wekerlének arra, hogy részletesen ismertesse a felséggel a politikai helyzetet a maga sivárságában. Hír szerint a miniszterelnök ez alkalommal nem tett előterjesztést a kibontakozásra, mindazonáltal az audiencián kísérlet történt arra, hogy a kibontakozás útjait egyengesse. *A helyzet változatlanul komoly.* A kibontakozási kísérletre vonatkozó első lépés a hét végén, valószínűleg szombaton fog megtörténni, amikor Wekerle újabb kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Kihallgatás után a miniszterelnök a Magyar Házba, onnét pedig a közös külügyminisztériumba ment, ahol részt vett a miniszteri tanácskozáson. Wekerle délután félhárom órakor visszautazott Budapestre.

Mai távirataink ezek:

A miniszterelnök kihallgatása

(Magyar Tudósító) Bécsből táviratozzák: Ófelsége ma reggel 9 órakor a Burgban magánkihallgatáson fogadta Wekerle Sándor miniszterelnököt, aki ez alkalommal az általános politikai helyzetről és a legutóbbi Budapesten tartott minisztertanács lefolyásáról tett jelentést. A miniszterelnök délelőtt tizenegy órakor tért vissza a Magyar Házba, ahol az összegyűlt újságírók előtt ezt a nyilatkozatot tette:

nem kényszeríthetem arra, hogy velünk még tovább várjon, hát jöjjen a doktor!

Egy egész hajóraj közeledik Garde Quarentaine felirású lobogókkal és miután annak nádpálcákkal felfegyverzett rendőrlégénysége hajónkat megszállotta, fedélzetünkre jött az orvos is. A rendőrlégények arra itt nagy bölcseleket fektetve van mázolva, mint nálunk a haramiaké, hogy felismerhetetlenek legyenek és amint a fekete sereghez illik, jött is mindjárt a fekete leves. A harmadosztályú utasok podgyással együtt egy vontatóhajón levő készülékben kifőzettek, vagy mondjuk enyhén, kifőzöttettek és mindjárt a partra is szállították őket.

Nos, képzelheti szerkesztő ur, hogy most már, hogy örültünk annak, hogy az orvos végre megjött! Asszonyaink egy ájulásból kérésbe estek, de mi csak vigan — káromkodtunk. Végre is mindkét nem megelőzte a szórakozást és én, mint a társaság látható — és kivétel-sen ezáltal őrezhető feje — diplomáciai érintkezésbe léptem a legfeketebb fejjel. Milyen igazuk volt a régi rómaiaknak, amikor azt közmondták, hogy aki nem tud arabosul, az ne beszéljen arabosul. Még ki sem mondtam a mondókámat, már nem értették meg. És ez kölcsönösségen alapult. Utóvégre én nem vehetem rossz néven, hogy saját nyelvök van, de ha már van, hát akkor úgy beszéljenek vele, hogy az ember megértse.

Megértetni pedig valahogyan kellett magamat, mert a társaság a gőzfürdőből való félelmeben kapkodott ugyan fűhöz fához, de e kellek biján mégis csak én lettem a szalmaszál, amelybe kapaszkodnia kellett. Már most kép-

— A mai audiencián részletesen ismertem a politikai helyzetet, amelynek keretében behatóan foglalkoztam a minisztertanács lefolyásával és a koalíciós pártok vezéreinek felfogásával. Ófelsége kegyesen fogadta jelentésemet, döntés azonban nem történt.

(Bud. Tud.) Bécsből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt 9 órakor kihallgatáson jelent meg a királynál a Hofburgban. A kihallgatás majdnem két óra hosszat tartott. Néhány perccel 11 óra előtt a miniszterelnök visszatért a bankgassei magyar palotába. A kihallgatás lefolyásáról illetékes helyen a következőkben értesülünk:

A miniszterelnök behatóan ismertette a magyarországi politikai helyzetet és a királyt a Budapesten folytatott legutóbbi miniszteri tanácskozások lefolyásáról informálta. A miniszterelnök közölte továbbá a királylyal a koalíciós pártok vezéreinek nézetét és felfogását. A király Wekerle miniszterelnök jelentését kegyesen fogadta. *Döntés, amint az előrelátható volt, a mai kihallgatáson semmilyen irányban nem történt.*

A közös miniszteri értekezlet.

(Magy. Tud.) Bécsből táviratozzák: Délelőtt tizenegy órakor Wekerle Sándor miniszterelnök a Magyar Házból a közös külügyminisztériumba ment, ahol folytatták a közös miniszteri tanácskozást. A tanácskozás tárgya a boszniai tartományi szervezet volt, amely fölött már tegnap megkezdték a tárgyalást.

A miniszterelnök délután fél három órakor visszautazik Budapestre, szombaton reggel azonban ismét ideérkezik.

Bécsből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök délelőtt 11 órakor a közös külügyminisztériumba ment, hogy résztvegyen a folytatolagos közös miniszteri értekezleten. Délután fél 3 órakor a miniszterelnök visszautazik Budapestre.

Wekerle dr. még e hét folyamán, valószínűen szombaton reggel, ismét Bécsbe érkezik. (Bud. Tud.)

zeljen el engem kedves szerkesztő ur nevetés nélkül, mint szalmaszál! — És látja, azért mégis kiusztak velem a bajból, mert nagy sokára ugyan de mégis sikerült egy francia és olasz kétvelegű nyelvvel magamat megértetni és pedig főleg azért, mert szavaimnak kezembe vett pénztárcám adott könnyebb magyarázatot. Az ügyet így esperantó világnyelven elintéztük, amennyiben hat piasztért fizettem társaságunk minden tagjért és most már csak az alakiságnak tettünk azzal eleget, hogy egy-egy zsebkendőt dobtunk a gőzfürdőbe, az orvos pedig kezét fogott velünk, amely alkalmat arra használta föl, hogy ütőerünket megtapogassa. Nőinket egy orvosnő tapogatta meg és ezzel megkaptuk a „libera praticá“-t, ami nálunk annyit jelent, hogy mehettek a — partra.

Egy-két evezősapás és hajónk a mólón kikötött. Ha csak a hajónk kötött volna ki! De kikötött velünk a vámbivatal is, amely nem engedte meg, hogy podgyászainkat vizsgálat nélkül a közvetlen mellettünk álló hajóra vigyük, amely bennünket Port-Saidba visz. Miután ez örült követelés lehetetlenségét szintén megmagyaráztuk pénztárcáinkkal, hajóra engedtek szállni, de nem mielőtt az orvosi kézzsoritás adta egészségügyi bizonyítványainkat felmutattuk.

Különb, mint ez az egészségi bizonyítvány is mutatja, — amelyet idecsatolni bizony el fogok feledni, — kitűnő egészség örvend velünk és humorunk is legjobb kedvében van.

Most pedig szívélves üdvözetünket küldjük és kérjük azt a kedves temesiekkal is tudatni. — Tegye Ön öh azt!

Jean d'or.

A helyzetről.

Budapesti tudósítónk jelenti: Az *Esti Újság* a helyzetről így ír mai számában:

Wekerle mai audienciájának hosszú tartama bizonyára alkalmat adott neki arra, hogy részletesen és alaposan megismertesse a királylyal a politikai helyzetet egész sivárságában. Az audiencia valószínűleg nem annyira a multnak, mint a jövőnek szól. Értesülésünk szerint a miniszterelnök nem terjesztette ugyan a kibontakozásra vonatkozó programját a felség elé, de az audiencián mégis történt kísérlet arra, hogy a kibontakozás útjait egyengessék. A miniszterelnök tájékoztatta még a királyt az ország politikusainak állásfoglalásáról és tájékozást szerzett önmagának arról, hogy milyen fogadtatásra találtak a felségnél azok az óhajok és tervek, amelyeket előterjesztett. Ezek ismeretében utazik vissza Budapestre a miniszterelnök. Wekerle három nap mulva ismét megjelenik a király előtt és valószínűleg ekkor történik meg az első érdemleges lépés a kibontakozás felé. Mértékadó helyen sivárnak tartják a helyzetet és a kibontakozás sikerét nehéznek. Figyelmeztetnek azonban arra is: azt mondani, hogy reménytelen a helyzet, egyáltalában korai.

Oszták vélemény.

Bécsből táviratozzák: Bécsi, rendesen jól értesült forrásból, Wekerle mai kihallgatásáról a következőket jelentik:

A mai miniszterelnöki kihallgatást illetőleg, a bécsi politikai körök se várták, hogy döntés fog történni. Tudták, hogy Wekerle nem lesz abban a helyzetben, hogy az egész magyar kabinet által elfogadott kibontakozási tervet terjeszthessen elő, ami felett a koronának dönteni kellett volna. Az összes miniszterek által előterjesztett tervek, itteni körök felfogása szerint, nagyon kevés kilátással bírnak az elfogadásra. Hogy mi következik azután, arról fogalmuk sincs az embereknek. Mindenki csak kombinációkba bocsátkozik erről a kérdésről. Azt mindenütt hangsúlyozzák, nem az itteni politikai körök feladata, hogy a magyar válságban a kibontakozás eszközeit keressék, hanem a magyar vezető politikusoké, mert a koronával szemben az ország még nem teljesítette azt a kötelezettségét, amelyet a paktumban vállalt. E kötelezettség teljesítéséért itt semmifélekép nem hajlankók díjat fizetni. Ha a magyar kormány és magyar parlament paktumbeli kötelezettségének eleget tett, csak akkor érkezik el Magyarország számára az idő újabb prozozációkkal, újabb kiegyezési javaslattal pénzügyi és katonai tekintetben előállni.

Wekerle Budapesten.

Budapesti tudósítónk jelenti: Wekerle Sándor miniszterelnök Skerlecz Iván báró miniszteri tanácsos kíséretében ma este 7 órakor Budapestre érkezett. A miniszterelnök a holnapi nap folyamán fog minisztertársainak beszámolni a mai audiencia eredményéről.

Cáfolat.

Budapesti tudósítónk jelenti: A bécsi Reichspost mai számában azt írja, hogy több magyar politikus, köztük Sztérényi József kibontakozási terve fekszik a király asztalán. Ezzel szemben a Magyar Tudósító kijelenti, hogy a Sztérényi kibontakozási tervéről szóló hírek teljesen alaptalanok.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal éshirdetési osztály — 151

VIHAR

Rozsnyai Kálmán miatt.

Elnökválság a nagyváradai színügyi bizottságban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A nagyváradai színügyi bizottság mai ülésén, — mint Nagyváradról jelentik — Rozsnyai Kálmán tavalyi ismeretes botrányos színpadi szereplése miatt nagy vihar volt, amelynek folyamán a bizottság elnöke: *Hoványi Géza* dr. lemondott tisztségéről. Az izgalmas ülésről tudósítók ezeket jelenti:

Még a múlt év őszén történt, hogy a nagyváradai Szigligeti színházban bemutatták *Pádua hercegnőjét*, *Wilde* Oszkár híres művét. A darabot angolból az aradi származású *Rozsnyai Kálmán* fordította, aki a bemutató előadásra Nagyváradra érkezett, hogy konferáljon a darabhoz. Az előadás iránt irodalmi körökben és a közönség körében is rendkívül nagy volt az érdeklődés. Egyrészt, mert *Wilde* darabja volt szó és mert a kitűnő darabot az összes magyar színpadokat megelőzve a Szigligeti színház adta elő, jöllehet annak előadási jogát elsősorban a kolozsvári Nemzeti színház szerezte meg, másrészt, mert *Rozsnyai Kálmán* volt a fordító, akinek röviddel azelőtt folyt le a budapesti törvényszék előtt dicstelen bünpöre a Prielle-ügyben.

A darab második és harmadik előadásánál botrányok történtek. A közönség nagy része energikusan követelte, hogy *Rozsnyai Kálmán*t, a konferenciát, a színpadról tiltsák le. A tüntetés olyan mértékben nyilvánult meg, hogy a színigazgató kénytelen volt meghajolni a közönség akarata előtt és *Rozsnyai*t a színpadi szerepléstől eltiltotta.

A nagyváradai színügyi bizottság ülésén ma felszólt *Várad* Zsigmond dr., aki közel egy óra hosszáig terjedő beszédében éles bonckés alá vette a Szigligeti színház működését. Kezdve a repertoártól, végezve a színházi zenekar mizériáin, minden bajt felsorolt. Beszédében külön kiterjeszkedett a *Rozsnyai* botrányra.

Izgatott vita keletkezett a felszólalás során, amelyben részt vett az elnök is. *Hoványi Géza* dr. kijelentette, hogy a felszólalás folytán bizalmatlanságot lát fennforogni személye ellen, másrészt, mert mulasztással is vádolják, levonja a konzekvenciát: lemond. Ebben az izgatott hangulatban ért véget az ülés.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Kragujevics Spázó ügye. Budapesti tudósítók jelenti: Kragujevics Spázó egyetemi hallgató ügyében a vizsgálat még mindig nincs befejezve. Ide s tova másfél éve van vizsgálati fogságban Kragujevics, de a berlini törvényszék késedelmessége folytán még mindig nem lehet az ügyet főtárgyalásra kitűzni. A fiatal ember tudvalevőleg egy rendbeli rablógylkoság büntetvével és két betöréses lopással van megvádolva. A gyilkosság Berlinben követett el s ekkor kiderült, hogy Kragujevicsset homoszexuális érzelmek kötötték áldozatához. A vizsgálat során megvizsgálták az elmeorvosok is Kragujevics elmeállapotát s úgy találták, hogy beszámíthatósága teljes. Közben most ismét lejárt a törvény által előírt vizsgálati fogság határideje. Az ügyészség indítványára Szlavek vizsgálóbíró a vizsgálati fogságot újból meghosszabbította. Egyben a vizsgálóbíró sürgős átiratot intézett Berlinbe, kérve, hogy az ott lefolytatott vizsgálat iratait, valamint a bűnjeleket sürgősen küldjék át. Ha ezek meg-

érkeznek, a vizsgálóbíró befejezettnek fogja nyilvánítani a vizsgálatot s vádirat elkészítése végett át fogja küldeni az iratokat az ügyészségre.

Előkészületek a szoborleleplezésre.

Szocialisták akciója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A mai nappal ismét igen sok bejelentés érkezett a polgármesteri hivatalba a Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyen résztvenni óhajtó törvényhatóságok és testületek részéről. A rendező-bizottság látva, hogy a bejelentések még nem zárultak le, elhatározta, hogy a menetbe történendő sorakoztatást még a pénteken nem zárja le, hanem szombaton délelőtt még egy ülést tart. Péntek délután három óraker tartandó ülésre ezuttal is meghívja az összes rendezőket *Lócs* Rezső gazdasági tanácsnok és kéri a pontos részvételt, mert igen sok elintézni valója van a rendezőségnek és minden rendezőre fontos munka vár.

Utolsó intézkedések.

A tanács holnap délelőtt rendkívüli ülést tart. Szükségessé tette ezt a rendezőségnek egy olyan intézkedése, mely az ünnepély színelhelyét, a szobor előtti térséget rendkívüli módon megszükitené. *Hubert* József fővárosi műépítész, az arad-esanádi takarékpénztár palotájának építője engedélyt nyert arra, hogy a József főherceg-uton rakathassa le az építkezéshez szükséges tizenkét vagon vas traverzeket. A rendező-bizottság szükségesnek látja, hogy a gerendák az ünnepély idejére a térről elkerüljenek, mert ha azokat deszkával befödik és tribünökké alakítják át, a menet szabad felvételét zavarná. A Kossuth-asztaltársaság elnöksége felajánlotta, hogy a maga költségén viteti el a vasakat, ha ahhoz az építész beleegyezését adja.

A tanács holnapi ülésén dönt a kérdés felett, mert meghallgatandó az építész véleménye is, a ki azt mondja, hogy a traverzek elhordása több napig tartó zavart okoz az építkezés nyugodt folyamában és a tizenkét kocsi vas úgy van szortírozva, a hogy az az építésnél a szükséghez képest alkalmazásra kerül. A tanács feladata, hogy méltányos megoldást találjon.

A mérnöki hivatal elkészítette a szobor környékének díszítési tervét és a díszítők holnap megkezdik munkájukat. Elkészült a hatalmas lepel is, melyhez 760 méter vásznat használtak fel.

Az ünnep résztvevői.

A mai napon a következő bejelentések érkeztek a polgármesterhez:

M. kir. államvasutak üzletvezetősége, Győr-vármegye törvényhatósága, Kisküküllő megye, Hontmegye, Hunyadmegye, szegedi állami főgimnázium, Budapest székesfőváros, kiskunfélegyházi gimnázium, Ujpest város, Brassó vármegye, budapesti technológiai akadémia, Zólyomvármegye, Cegléd város, Heves vármegye, Krassó-Szörény vármegye, Temesvár város, borossebesi kaszinó, aradi zsidó hitközség, Weitzer-vagongyár munkásai, aradi árvaház, Kispereg község, aradi államépítészeti hivatal, aradi ipartestület, aradi szerb hitközség, aradi fa- és fémpipari szakiskola, aradi jószágigazgatóság, aradi izraelita jótékony nőegylet, aradi kereskedelmi nyugdíj-egyesület, aradi kereskedelmi testület, O. M. K. E. aradi fiókja, aradi kereskedők köre.

Az aradi kereskedők a Kossuth-szobor fölavatásán.

Az aradi kereskedők egyesületei ma jelentették be a Kossuth-szobor fölavatásának ünnepén való részvételüket *Varjassy* Lajos polgár-

mesternek. Az aradi kereskedelmi testület *Tedeschi* Viktor elnököt, *Éles* Ármin alelnököt és *Nyári* Vilmos pénztárost, az Aradi Kereskedők Köre *Hegy* Albert alelnököt, *Daimel* Lajost és *Meer* Armint, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerülete *Tenner* József kerületi alelnököt, *Adler* Andor kerületi pénztárost és *Faragó* Rezső kerületi titkárt és végül az aradi kereskedelmi nyugdíj-egyesület aradi fiókja *Kneffel* Lajos elnököt, *Berta* Béla alelnököt és *Keppich* Zsigmond pénztárost bizta meg az ünnepen való képviseléssel.

A munkások tüntetése.

Az aradi szociáldemokrata párt, úgy látszik, mégis tüntetésre készül a szobor leleplezési ünnepségen. Erre enged következtetni a ma megjelent alábbi felhívás:

Munkások! Elvtársak!

Szeptember hó 19-én a polgárság ünnepet csinál magának. Kossuth-szobrot leleplez, önálló bankot „követel.” Mindkét aktuson egy rakás handabandázó hazaffy fog frázishösködésével tündökölni. Evégből tudomására hozzuk Arad város munkásságának, hogy szeptember hó 19-én milyen magatartást tanusítson.

1. Valamennyien jelenjünk meg a szobor leleplezésen.

2. Pont 12 óraker jelenjünk meg a vasutnál, hol *Bokányi* Dezső elvtársat fogjuk fogadni, aki a déli vonattal érkezik.

3. Délután 3 óraker nyilvános gyűlést tartunk a Kossuth-szobor előtt, vagy a városháza nagytermében.

Előadó *Bokányi* Dezső elvtárs, (Budapest) pártvezetőségi tag.

4. A szabadszervezetek és szakszervezetek vezetőségeit felhívjuk, hogy legrövidebb idő alatt tartsanak taggyűlést a vasárnapi nagygyűlés érdekében.

5. Gyülekezésünk 11 órától kezdve a Kossuth-téren.

Minden munkás teljes erejével lácson neki az agitációnak, hogy a fogadás és a népgyűlés méltó legyen a forradalmi munkássághoz.

Bővebbet a plakátok és a külön kiadott röpiratok fognak adni.

Testvéri üdvözléssel:

Az aradi szociáldemokrata-párt.

A szocialisták tüntetésére vonatkozólag *Varga* Ferenc párttitkár így nyilatkozott előttünk:

— Hogy rendezünk e tüntetést, azt most még nem tudjuk. Mi abban a tudatban vagyunk most, hogy sem a polgármester, sem a rendőrfőkapitány nem gördit akadályt a vasárnap délután a szobor előtt tartandó népgyűlésünk elé, amelyen *Bokányi* Dezső fog beszédet tartani. A gyűlés engedélyezését holnap fogjuk kérni a főkapitányságtól. A napi politikát mi se fogjuk a népgyűlésünk programjába felvenni. *Bokányi* elvtárs emlékbeszédet mond *Kossuth* Lajos fölött.

— És ha a hatóság nem engedélyezi a népgyűlést, akkor tüntetnek e *Kossuth* Ferenc érkezésekor, vagy az ünnepségen?

— A fölött még nem határoztunk.

Indítvány a koszorúmegváltásra.

Erdekes levelet kaptunk a mai postával egy előkelő aradi állami tisztviselő aláírásával. Bár a levél már kissé későn érkezett ahhoz, hogy megszivlelendő célzata megvalósulhasson, talán mégsem marad egészen hatástalanul annak a közönség elé állítása.

— „A leleplezés alkalmából — mondja a levél — egy egész sereg társaság, egyesület és hivatal jelentette be, hogy koszorút fog helyezni a szoborra. Már az eddig jelentkezettek

számából is látható, hogy a koszorúk tömege fogja borítani a szobrot. Helyesebb volna véleményem szerint, hogy azok a társaságok, egyesületek és hivatalok, melyek még eddig nem rendelték meg koszorúikat, juttassák be a koszorúra szánt összeget az aradi Kossuth-asztaltársasághoz, mely tudvalevőleg még néhány ezer korona összegyűjtése céljából szobor-napot akar rendezni. Ugy hiszem, Arad közönségének áldozatkészségét már eléggé igénybe vették erre a célra, jobb volna tehát a koszorú megváltási összegeket erre fordítani, annál is inkább, mert az idegenből jövő koszorúk tömegében úgy is elvész az aradiak koszorúja, másrészt pedig a koszorú különben is csak néhány napig hirdethetné az illető társaság kegyeletét.

A Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyén közreműködő nagy ifjúsági énekkar esütörtökön, (szeptember 16.) pénteken, (szeptember 17.) és szombaton (szeptember 18.) tartja utolsó próbáit, délután 1/2, 5 órai kezdettel, a Ferenc-téri új polgári iskola udvarán. Hogy e nagy énekkar a nyilvánosság kereszttüzéhez sikeresen hozzászoktatható legyen, tisztelettel kérem a szíves érdeklődőket, a dal barátait és művelőit, hogy e próbákon a jelzett cél érdekében megjelenni szívesek legyenek.

Kiváló tisztelettel:

Ferch Ödön,
karvezető.

Vilmos császár elmaradt légi utja.

A frankfurti versenyek.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 15.

Érdekes léghajóverseny folyik most a Majna melletti Frankfurtban, ahol egyidejűleg léghajókiállítás is van. A verseny alkalmával Zeppelin gróf Vilmos császárt is magával akarta vinni léghajóján egy hosszabb utra, azonban gépét baleset érte. A kiállítást meg fogja tekinteni Ferenc Ferdinánd trónörökös is.

A versenyről és a kiállításról itt következnek távirati tudósításaink:

Frankfurtból táviratozzák: Ferenc Ferdinánd trónörökös szigorú inkognitóban szeptember hó 17-én Frankfurtba érkezik, megtekinti az itteni léghajó kiállítást és a Zeppelin III-at.

Frankfurtból táviratozzák: A Zeppelin III-nak ma éjjel a német császár kérésére a Nergendheimban folyó gyakorlatokra kellett volna mennie, ott a német császárt felvenni léghajójára és vele Frankfurtba utazni. Az utazásra természetesen nagy előkészületeket tettek, de az utolsó percben, a Parceval III-al való verseny közben, a Zeppelin III-nak egyik motorja elromlott, úgy, hogy vele hosszabb légi utat nem lehet tenni.

Frankfurtból táviratozzák: Az itteni léghajókiállításán ma izgalmas jelenet játszódott le. Délután öt órakor a Parceval-léghajó egy rövidebb utra akart felszállni. Nagy tömeg állt körül a gépet. Mikor a léghajó megindult, a légáramlat egy gimnázista fejről lefujta a kalapot. A diák utána akart kapni és e közben megragadott egy ballentartó kötelet. A felszálló léghajó magával ragadta a fiút és a kötélén csüngve vitte felfelé. A közönség körében nagy pánik támadt. A léghajó körülbelül 200 méter magasságra felszállt, miközben mindenki azt hitte, hogy a diákot katasztrófa éri. A gép azonban nemsokára le-

ereszkedett és a diák teljesen épen földet ért. Mosolyogva szolt a körülötte állókhoz:

— Legalább lesz mit mesélnem a barátaimnak!

Egy másik frankfurti távirat jelenti: Érdekes verseny volt ma a Zeppelin III. és a Parceval III. között. Ez volt az első eset, hogy két motoros ballon versenyzett egymással. Eleinte Parceval lassan, Zeppelin pedig gyorsan repült, de nemsokára Parceval utolérte társát. Azt hiszik, hogy a Z. III-at újból valami baleset érte és a versenyből a Parceval-léghajó kerül ki győztesen.

Öngyilkos fiatalasszony.

Családi dráma a Bercsényi-utcában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Kétszeri eredménytelen kísérlet után ma reggelre megtalálta a módját Löffler Dénesné az öngyilkosságnak. A lövőpetrii családi dráma izgalmas tárgyalásának leírásából tanulta meg — mint ezt környezetének még tegnap is mondotta — hogy a karbolsav biztos hatású mérge, néhány pillanatra óriási fájdalmat okoz, de csakhamar jön a teljes önkivület és a rövid szenvedést követi az örök megnyugvás, a megváltó halál.

Ilyen részletesen előre megtanulta és átélte a szabadító csodaszernek a hatását a huszonnégy esztendő, szép asszony, aki magával vitte életuntságának titkát a sírba. Fialat férje és egy gyönyörű szőkehajú négy esztendő csöppség sír a kihült tetem mellett, aki a rendőrség közegének a kezéből ki akarta venni azt az üveget, melyből az édesanyja itta ki az élő mérget.

— Bácsi adja ide, ez az enyém, én ezzel játszom a konyhában, ebben hozatom a konytosbabámnak a bort.

A rendőr azonban zsebre dugta az üveget. Bűnjel, illetve bizonyíték. A törvény előírja a lefoglalást és nem törődik vele, hogy egy árva leánya azzal játszani akar. Bizonyítéka annak, hogy Löffler Dénesné csakugyan karbolsavat ivott és így a nyomozás meg sem indítandó, mert bizonyos, hogy öngyilkosság történt ma reggel a Bercsényi-utca 11. számú házban, ahol Löffler Dénes lakik és élte a legboldogabb családi életet nejével és gyermekével.

Nyolc esztendővel ezelőtt vette feleségül a tizenhatesztendő, viruló szépségű Grósz Teréz, egy magyargyáni gazdag földbérő leányát. Az após évtizedek óta bérlője a Tisza-családnak. Geszten lakott ezelőtt, ott született Löffler felesége is, s onnan költözött Gyánra az apjával. Grósz nagy hozományt adott a leánynak, akit gondos nevelésben részesített. Löffler burgonya kereskedéssel foglalkozott, majd földbérő lett és néhány esztendő alatt elvesztette egész vagyonát. Most kereskedelmi alkalmazott a Boros Béni-téren levő Vas és társa építőanyag árusító cégénél.

A feleségével a legharmónikusabb családi életet folytatta. Imádta a jólelkű, csendes nőt, aki hűséges társa volt az urának. A sors csapásait látszólag megadással, csendes rezignációval fogadta és a kitűnő élethez, a jó módhoz szokott asszony tudott alkalmazkodni az egyszerűbb viszonyokhoz is. De ez a lelki egyensúly megbomlott azzal, hogy Aradra költözött a család. Löfflerné itt kezdte fájlalni és érezni azt, hogy már nem gazdagok.

— Egykor olyan lovakat hajtottam, mint a Tisza grófok, — szokta volt mondani — és most a férjem fizetését aggódva kell beosztanom, mert különben alig tudunk megélni.

Panaszkodott és sirt. Lassan-lassan meg erősödött benne az a gondolat, hogy nem képes megküzdeni az étellel. Nyolc nappal ezelőtt öngyilkossági kísérletet követett el. Gyufaoldatot ivott, de a gyors orvosi segély megmentette. Nagybátyjának, Grósz Imrének nyíltan megmondotta, hogy megfogja ismételni a kísérletet, mert meg akar halni. Nővére — Grósz Irén — hiába iparkodott vidítani és szórakoztatni a buskomorságra hajló asszonyt, mert nem használt semmit.

Tegnap délután, míg nővére az udvarra ment, revolverrel akarta magát elpusztítani, de a fegyver csütörtököt mondott. Éppen akkor lépett a cseléd a szobába, mikor Löfflerné az ágy szélén ülve másodszer huzta fel a ravaszt. Rávetette magát urnőjére és kicsavarta kezéből a fegyvert.

— Hiába mentettél meg, mondotta a cselédnek, nem sokáig élek én már. Ugy teszek legfeljebb, mint a Róthné, a kinek a férje felett most itélkezik a törvényszék. Karbolsavat iszom, az jó mérge, az biztosan öl.

Ez felolvasta cselédjének az újságból az orvosszakértők véleményét a karbolsav hatásáról. Általában nagy figyelemmel kísérte a lövőpetrii dráma végtárgyalását és a lapok öngyilkossági híreinek is szorgalmas olvasója volt.

Ma reggel végre is hajtotta a harmadik kísérletet, mely tragikusan végződött. Reggel a megszokott időben a piacra ment, bevásárolt és hazajövet utasítást adott a cselédjének a napi teendőkre vonatkozólag. Kiküldötte az udvarra nyíló szoba takarítására. Az utcai szobában ő maga látott a rendezgetéshez. A két helyiséget egy üvegezett ajtó választja el egymástól úgy, hogy állatni egyikből a másikba.

Reggel nyolc-kilenc óra között átjött hozzá a huga, hogy segítsen a főzésben, mert vendégeket vártak. Mikor az udvari szobába lépett és a cselédől az urnője hollétét tudakolta, Löfflerné meghallotta a hangját és ebben a pillanatban az ágy szélén ülve felhajtotta a két deciliteres üveget megtöltött oldott karbolsavat. Grósz Irén az üveges ajtón át észrevette, hogy nővére hátrahanyatlak az ágyon. Berohant a szobába és felsikoltott:

— Segítség, segítség! — kiáltotta — a Teréz megmérgezte magát. A cseléd az udvarra futott; a házbeliék berohantak, orvosért küldöttek, felbontották az öngyilkos ruháit és az ágyra fektették. Azonnal tejet adtak ellenmérgező. Rövid időn belül megjelentek Kiss Dávid és Herz Andor doktorok, akik ellenmérget alkalmaztak.

A rendőrséget is értesítették, ahonnan Hoffmann Győző ügyeletes rendőrhadnagy és Hecht Adolf dr. tisztii orvos mentek ki. Az orvosi tudomány azonban már mit sem tehetett. A karbolsav megölte a fiatal, huszonnégy esztendő asszonyt.

A rendőrséggel majdnem egyidőben érkezett meg az öngyilkos férje is, akit az üzletből hívtak haza. Már teljesen eszméletlenül találta nejét. Leírhatatlan jelenet játszódott le a haldokló szobájában. Szem nem maradt szárazon, mikor a férj szivettéppő jajgatással borult felesége keblére és rázta, keltegette. Az orvosok távolították el mellőle, mert már a halál megtörte a szerencsétlen asszony szemét, aki súlyos belső sérüléseket szenvedve háromnegyed órai kínlás után kiszívenedett.

Délután kiszállították a holttestet a zsidó temető halottas kamrájába, ahol fölrvavatalozzák és holnap délután temetik el. A rendőrség megadta a temetési engedélyt, mert a halottkémi bizonyítvány szerint Löffler Dénesné karbolsav által okozott szívhibésben halt el.

UTTÖRÖK.

*

Egy éve lehet, vagy kettő, hogy egy állami elemi iskola igazgatójával vitába kezdtem. A cigánygyerekek miatt. Jelentkezett ugyanis csak úgy a maga emberségéből két megvetett foglalkozású vén cigány. Villogó szemű, feltűnően érdekes arcú, ruhátlan fiókáját be akarta adni az iskolába. Valami jól eső meleg érzés, a kultúremler érzése futotta át a lelkemet, mikor ezt meghallottam.

Hogynem! Mikor az emberszámba se vett lény, az állati hulladékon tengődő, és vad ösztönökből élő lény, míg férgesedő csotokon rágódik, valamit megérez abból, ami magasabbrendű, ami az ő világán túl van.

Abban a pillanatban jobban becsültem a két öreg cigányt sok uri embernél. Ez a lélek felvillanás meggyőzött engem arról, hogy a tudás, a műveltség napfénye beragyog már a mélybe, szárítani kezdi a gázot, mérges pocsoltyákat, hogy valamikor termő föld legyen a helyén.

Tessék gondolkozni: nem érthetetlenül nagy, nemes elhatározás-e attól a két öreg cigánytól, hogy *kényszer nélkül*, jószántából iskolába viszi gyermekét. Ahelyett, hogy ökönyi korában a lopás mesterségére, furfangjára tanítaná. Ebben a két cigányban öröme telt a lelkemnek.

Aztán annál szomorubb lettem. Én nem tudom ki, tanfelügyelő-e, vagy igazgató, vagy iskolaszék, vagy ki, de *ugy határozott, hogy a jelentkező cigánygyerekek nem vehető fel az államilag fenntartott fényes, uri iskolába, a kultúra, a világosság házába!*

Miért? Teljesen mellékes. De a határozat egészen rosszkedvűvé tett. Hát egyáltalában lehetséges egy iskola kapuját egy lélek előtt bezárni? Szabad? Kinek van joga arra? Vissza szabad dobni a bünbe, a fertőbe egy lelkét? Amikor biztosan tudható, hogy oda kergeti vissza, ahonnan a csaló, tolvaj, gyilkos állatember típus kiformalódik?!

Rettenetes. Azóta sokat gondolkoztam ezen.

Tehát a cigánygyerekek megtölti bogárral a bársonyruhás, selymes haju babycet? Az nagy baj. De nem nagyobb baj-e, mikor egy társaság után vágyó parányi lelkét töltenek meg bünnel, ürtelemmel, erkölestelenséggel? Vajjon nem gondoltak erre azok, akik azt a cigánygyereket visszautasították az iskolából? Én igazán mondom, maig se tudom miért tették.

Elég volt annyit tudnom, hogy visszautasították; ahelyett, hogy keblükre ölelték volna lelkileg a kócos kicsi fekete fejét, hogy belezétek volna villogó, okos, nagy, kérdő szemébe. Akkor ezt gondoltam: Istenem, miért nem vagyok valami nagy ur, akinek szava van! Hogy oda kiálthatnám a világnak: ez rettenetes! Miért nem vagyok gazdag ember, aki megteheti, amit a szive sug, aki ha a lelke ösztönzi, iskolát építtethet. És összegyűjtheti a nyomorultakat, akik nagy sötétségben élnek, akik feljajdulnak a napfény után, akiknek kócos a fejük.

Két év se múlt el az elmondott eset óta. Olvasom, hogy megnyílt az első cigányiskola Pankotán. Valami büszke örömet érzek. Lelkem rokonainak azt, aki megpendítette az eszmét, aki pártolta, aki létrehozta, aki tovább küzd a fennállásáért. Szeretném üdvözölni, szeretnék a szemébe nézni ezeknek az emberséges embereknek!

És üdvözölöm a fiatal, a bátor, az erőslelkű fiút, Csóky Gusztávot, Magyarország legelső cigányiskolájának legelső tanítóját. Büszke legyen önmagára. Amiért akarata és szive van. És büszke legyen a bogaras fejű, villogó szemű

kis Novák, Kovács, Lakatos, Tula gyerekekre. Nagyobb vívmány a kultúra történetében az ő nevük, mint egy-egy királyi hercegé!

Gyors sikert ne várjon senki. Ez a vállalkozás nem afféle terüj meg asztalkám rendszerű. Ide nemzedékek munkája kell! Generációk élete. De az első lépést megtették. Az a legnehezebb. Annak ezer az ellensége. Köszöntöm az uttörőket.

Ádám Éva.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Élet.)

Bármerre is tekint a szem,
Mindenütt: élet! élet!
Rózsás öléből hinti szét
Anyánk, a nagy Természet.

S minden oly szép, tökéletes,
Mit alkotott kezével,
S a Létezés öröme,
Bölcsen osztotta széjjel.

A sas a bérceken tanyáz
S büszkén kereng a légben,
A denevér zsákmányra les,
Alkonyi sötétségben.

A méh tarka virágokon
Zsong s gyűjti édes mézét,
S egy atka, romlott kenyérből,
Veszi ki osztályrészét.

Szitakötő a napsugárban
Cikázik a patak felett,
S a patkány dohos csatornában
Él vig családi életet.

Egy napig él a kérész és a
Száz éves holló krádog a fán,
S az ember szól: „Értem van minden,
S lesz ezredék folyamatán.”

S a virág hull és egyre hull,
Elporlik ember, féreg:
Ki tudná azt megmondani,
Melyiknek volt szebb az élet?

* Aradi László verskötete. Aradi László — az egyik írói neve Réthy László drnak, az aradi származású jeles tudósnak és a tudományos akadémia tagjának. Azért az egyik, mert van még egy, amelyről bizalmasabb, de mégis az egész országot befogó körben ismerik: Lövy Arpad dr. Ezeket a neveket a műfaj szerint váltogatja, amelyeket egyforma hivatottsággal művel. Aradi László a komoly, hangulatos és filozófikus verseket írja, amelyek egy mélyen érző, léleknek költői formában való megnyilatkozásai. Ezeket a komoly verseket Aradi László karácsonykor kötetben adja ki.

* Humoros uti-levélek. Ez a címe annak a csinosan kiállított könyvnek, amely Kerpel Izsó kiadásában, az Aradi Részvény Nyomda nyomásában jelent meg. Az érdekes tartalmu könyv szerzője Jean 'dor álnév alá rejtőzött; különben igazi neve Deutsch Sándor, aradi birtokos. A könyv ára 3 korona. Mai lapunk tárcájában mutatványt közlünk a Humoros uti-levélekből.

* A diszeldadás Szeptember 16-án reggel 9 órától válthatók a jegyek a 18. és 19-iki téli színházban megtartandó nagyszabású esti előadásokra. A nagy torlódások kiküldése végett kéretnek azok, akik előjegyeztették magokat, hogy 16-án fél 10 órakor vitessék el jegyeiket. Akik pedig előjegyezve nincsenek, azok méltóztassanak reggel 9 órakor a pénztárnál megjelenni. Jegyek mind a két előadásra egyszerre válthatók.

*) Mutatvány Aradi László karácsonykor megjelenő verskötetéből.

* A színházi bérlét. A színházi pénztár közli: Szeptember 15-én 12 órakor járt le a régi bérlők joga; akik ezen a napon helyeiket ki nem váltották, azt a színházi pénztár az új jelentkezőknek adta ki. Nagyon sok új bérlővel fog találkozni a közönség, kivéve természetesen azokat, akik 20, 21 év óta tartják szakadatlanul rendesen a bérlőket. Amilyen nagy az érdeklődés a jelen színi idény iránt, előre látható, hogy kevés páholy marad üresen.

* A prérík gyermekei. Amerika végtelen mezőin, a préríken még mindig él a romantizmus, épp úgy, mint ahogy gyermekkorunk indiai meséiben olvastuk. Még ma is örökös ellenségeskedésben élnek a fehéremlerek és a rézbőrűek és az indiánok orvátadásától egyetlen farma sem biztos. Az Uránia színház egy mesterien előállított mozgófényképben mutatja be a prérík ezer életveszéllyel járó életét. A vad indiánok egy egész családot mészárolnak le és egy kis leányt elrabolnak, akire csak hosszú évek múltán talál rá életben maradt nővére, aki szintén az indiánok fogságába került. A nagyszerű képen élvezettel szemléljük a bensülöttek bravuros lovaglását, a hadakozók nagy tömegét és azt az eleveniséget, mely e képet elárasztja. A pompás látványosság esztörtökön kerül utoljára műsorra. 791.

Szerencsétlenség az ujszentannai állomáson.

Egy halott, két sebesült.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 15

Az aradmegyei Ujszentanna vasuti állomásán folyó építkezésnél ma délután hat órakor halálos szerencsétlenség történt. A bal-esetnek egy halottja és két súlyos sebesültje van. A szerencsétlenség előidézője, a vigyázatlan munkavezető halálát lelta az építkezésnél.

Az eset részletei ezek:

Az ujszentannai pályaudvar területén egy ugynevezett homok rakodókészítenek. A munkálatokat Bóde Gábor 45 éves vasuti alkalmazott vezette és vele együtt még több munkás dolgozott. A munka úgy állott már, hogy a földbe mély árkot ástak és ott dolgoztak a munkások.

Ma délután is a mély árokban dolgoztak a munkások. Az egyik alkalmazott észrevette, hogy a mélyedés partjára magasam fölfordított homokkal folyton ingadozik. Figyelmeztette is Bóde Gábor munkavezetőt, de az azt mondta, hogy nem kell félni, nem lesz semmi baj. A vezélyt sejtő munkás úgy hat óra felé ott is hagyta az alapozási munkát ezzel a kijelentéssel:

— Ha a munkavezető ur nem félti az életét, akkor dolgozzon tovább. Én látom, hogy ebből baj lehet.

Bóde Gábor haragra lobbant és ezt mondta:

— Majd megmutatom én, hogy nem lehet itt baj.

Erre leszállott a mélyedésbe és ő maga dolgozott legszorgalmasabban. Egyszerre csak a homok fal nagy robajjal lezuhant és maga alá temette Bóde munkavezetőt; Bajusz Mihály munkás jobb lábának combját törte el, Lumb Pál munkásnak pedig a mellét horpasztotta be a ráomló föld. Bajuszt ma beszállították az aradmegyei kórházba, ahol így mondta el a szerencsétlenséget:

— Lent dolgoztunk az alapozási munkánál délután hat órakor. Egyszerre csak egy vonat robogott el mellettünk és ettől megremegett a föld, aminek következtében beomlott. Az igaz, hogy a szegény munkave-

zető ur is hibás volt, mert azt mondta, hogy nem kell félni, nem lesz semmi baj. De ő meg is szenvedett ezért; most már halott.

A becsületes megtaláló.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Az emberi rut hálátlanság közmondásos fogalom. Sokan vannak, akiknél ez életfilozófia és ezért egyszerűen azt vallják: nem érdemes jót cselekedni, mert ugy is hálátlansággal fizet érte a felebarátom. És az emberi kor legvégső határáig elélnék és jól élnek ebből a nekik aranyakat érő igazságból.

Ném így Lázár Béla, akit az élet szintén megtanított a fenti aranymondás értékére és mikor alkalmazni akarta, ő fizetett rá rutul. Ez az a puska, mely visszafelé sült el. Lázár egy egész közönséges szegény lázár. Kocsisa Izsák Ignácnak, a Vasút-szálló tulajdonosának és rendőrségi fogoly, aki azért került a hüvösre, mért szót fogadott egy tapasztalt és bölcs embernek és elhitte neki, hogy minden jótettért, amit cselekszik az ember, megérdemli, hogy kinevessék, kigunyolják és végül leszamarazzák. Elhitte és hiven követte a tanítást az élet rögös útjain, míg a rendőrség arra nem vállalkozott, hogy felmenti minden más szolgálat alól és időt enged neki a fölött való gondolkodásra, vajjon érdemes-e egyáltalában a mások bölcsessége után igazodni?

Lázár, a kocsis azért került rendőrkézre, mert szerencsétlenségére egyetlen egyszer ő volt az ur és a gazdája hajtotta a lovakat. Az ült a bakon, még pedig Károly János pécskai gazdálkodó társaságában, ő pedig hátul a jó, ruganyos ülésen. Kezet karba téve szépen, a mint illik az urasági kocsishoz, ha az ur maga hajt. Büszkén feszített a sétakocsizás alatt és annyira megtetszett neki az uri állapot, hogy mihelyt hazaérték, rögtön szabadságot kért a gazdájától.

Hogy miért, ez csak később vált gyanussá, a mikor Károly János azt vette észre, hogy azon a pénzen, amibe a sétakocsizás került, akár különvontára is ültetett volna. Elveszett a pénztárcája, melyben 340 korona volt. Jelentést tett a rendőrségen és ama nézetének adott kifejezést, hogy alighanem a hirtelen szabadságot kért kocsis lesz a tolvaj. A rendőrség nyomban keresni kezdte Lázárt és hajnalában rá is akadt egy mulatóhelyen, ahol ő volt a legnagyobb legény, mert vagy nyolcvan koronát fizetett — csájakért. Mikor letartóztatták, egy szóval sem tiltakozott.

— Hát lopni ugyan nem loptam el a piros bugyellárist — mondotta, — hanem — úgy találtam. A Károly ur kirántotta a zsebéből és hátra esett a kocsiba. Tehát én ott találtam és meg is tartottam magamnak, hogy egy görbe napot csapjak.

— Nem tudja maga — kérdezte az ügyeletes rendőrtiszt, — hogy talált tárgyat vissza kell adni.

— Tudom, de nem cselekszem és azt tanácsolom a tekintetes urnak, meg minden felebarátomnak, hogy ne is tegye meg, mert bünt követ el.

— Hogy mondhat ilyet, — korholja a rendőrtiszt.

— Tapasztalatból és mert ez az igazság — feleli Lázár. — Voltam én is becsületes megtaláló, azaz, hogy nagy számár. Ezelőtt két héttel egy lókereskedő elvesztette a gazdám vendéglőjében a tárcáját 270 koronával. *Megtaláltam és visszaadtam.* Meg se köszönte, hanem a szemembe nevetett és végignézett rajtam. Majd egy *hatost* nyomott a markomba és így szólt:

— Az olyan számár, aki egy pénzzel tömött erszényt talál és visszaad, nem érdemel többet husz fillérről.

Az aradi péksztrájk.

A munkások követelése. — Betiltott népgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A pékségdek sztrájkja még mindig nem ért véget. A segédek terrorja nem használt semmit, mert a mesterek változatlan buzgalommal dolgoznak és kielégítik a közönség igényeit. A Kossuth-szobor leleplezési ünnepére mindent elkövetnek, hogy az idegenek ezrei meg ne érezzék a péksztrájkot. A mesterek nagy erővel fogtak a munkának és ma már nem is lehetett érezni, hogy sztrájk van. A munkások ma a sztrájknyán népgyűlés engedélyezését kérték a főkapitánytól, aki azonban nem adta meg erre az engedélyt.

Annak igazolására, hogy a segédek követelése mennyire tulzott, álljon itt az a szerződési forma, amelynek elfogadására akarják készíteni a sztrájkolókat a mestereket:

Kollektív szerződés.

1. Munka idő.

A munkaidő 12 óras keretben legfeljebb 10 óra lehet, hétfő délelőtt pedig reggeli 6 órától déli 10 óráig tarthat. Az esti munkakezdés este 7 órakor a dagasztástól számítódik a munkaidő keret. Ha az illető munkásoknak annyi az elvégezni való munkájuk, hogy a keretben el nem végezhető, akkor kisegítő-munkás alkalmazása kell. Az alkalmazott munkás a 12 óras kereten túl csak akkor dolgozhat, ha óránként 50 fillérért dolgozni kíván.

2. Az élelmezési bér.

Amennyiben a természetbeni élelmezés eltorlított s az idáig fenálló 12 korona élelmezési pénz helyett 15 korona fizetendő és naponta 1 kiló kenyér a munkából való távozáskor.

3. Munka-közvetítés.

Csak az „országos élelmezési ipari munkás szövetség”, illetve az aradi csoport tagjai állíthatók munkába. Kivételt képez azon eset, ha helyben megindokoltan megfelelő munkás nem volna, mely esetben más városból is hozható munkás. Azonban ennek is szövetségi tagnak kell lennie.

Oly sütőmunkással, ki a szerződést megszegi, vagy a munkásság jól felfogott érdekei ellen vétett, vagy vét, óvás emelhető s ilyenekkel a műhely munkásai nem kötelesek dolgozni, ugyszintén azzal sem, kit nem a csoport közvetített.

A közvetítést a csoport által kidolgozott szabályzat szerint csak a csoport végezheti.

A közvetített munkásokat sütemény kihordásra, favágásra felhasználni nem lehet. A szerződést betartó műhelyekben a sütőházban nem szakembert alkalmazni tilos. A közvetített munkásokat tegezni nem lehet s azok embereséges bánásmódban részesítendőek.

4. Munkaszünet.

A törvényben biztosított Szent-István nap és a kötelező vasárnapi munkaszüneten kívül a következő egyházi ünnepek, u. m.: pünkösöd, karácsony és husvétünnep alkalmával két napi munkaszünet adandó. Megengedhető azonban, hogy az ünnep második napján kávéházi sütés történjen reggel 6 órától délelőtt 10 óráig. Május 1-je munkásünnep. Ami a vasárnapi munkaszünet keretében szigorúan betartandó. Joga van a munkásnak az ő politikai meggyőződését szabadon követni s az ebből kifolyólag történő demonstrációs munkaszünetet tartani. Ez előre bejelentetik a munkaadónak, az elvállalt munka elvégzésére vele közösen intézkedés történik s így ezekért a napokért járó összeg a fizetésből le nem vonható.

5. Tisztaság.

A hálószobáknak oly nagynak kell lenniök, hogy minden munkásnak külön ágyat lehessen benne elhelyezni. Ezenkívül elzárható ruhaszekrény adandó. Az ágyak kéthetenként tisztába huzandók. Minden munkásnak hetenként két törülköző, megfelelő mosdó- és ivó-

edény adandó. A szoba száraz és fűthető legyen. Ha megfelelő hálószoba nem volna, akkor hetenként 2 korona lakáspénz adandó.

6. Az egyezség viszonyai.

a) Ezen bérmozgalomból kifolyólag a résztvevők a munka beálltával fél éven belül el nem bocsáthatók, vagy a törvény mesterséges kijátszásával a munkásokat tömeges, vagy egyenkénti kizárással megrendszabályozni nem szabad.

b) Ezen szerződés betartásának ellenőrzésére minden műhelyben bizalmiférfi választandó, ki a szerződés betartására szigorúan felügyel, a kisebb ellentéteket a munkaadóval elintézi, azonban nagyobb differencia felmerülése esetén a mindenkori árszabályt védő bizottságnak jelentést tesz s a bizottsággal munkaadókkal együtt a differenciák rendezésében közreműködik. A bizottság 7 tagból áll.

c) E szerződés pontjainak betartásáért, amennyiben a munkaadók is felelősséget vállaltak, s ha mégis valamely fél azt megszegné, vagy munkásait ez okból elbocsájtaná, az ily munkaadónak máshol rendelt süteményeit, vagy kenyeret nem tartozik elkészíteni közvetített munkás. Adott esetben bojkottal, vagy sztrájkkal is védekezhetnek ellene a munkások.

Szerződési tárgyalásokat csak a munkarendvédő bizottság eszközölhet.

7. Kisegítő munkások.

Kemence munkás, dagasztó munkások egy éjjelre 7 koronát, a segítő munkások egy éjjelre 5 koronát kapnak és naponta 1 kiló kenyeret. Olyan kisegítőnek, aki beteg, vagy olyan munkás helyett dolgozik, kit a munkától sürgős családi ügy szólít el, csak a rendes hetibér fizetendő.

A munkások mostani fizetése 6 napra a következő: Előmunkás egy hétre 40 kor., fehér dagasztó 35 kor., kenyérdagasztó 32 kor., jobb kemencés segítő 30 kor., alapkészítő 30 kor., I-ső fitzi 28 kor., II-dik fitzi 26 korona, III-dik fitzi 26 kor.

A mesterek véleménye szerint ennyi kereset elég egy munkásnak.

Inog Péter király trónja.

Szerb összeesküvők Budapesten.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 15.

A Karagyorgyevicsék trónja veszélyben forog minden oldalról. Benső forrongások emésztik az ország erejét és ma itt, holnap amott lobban fel az elégtelenség lángja. Összeesküvők vannak a hadseregben, Belgrádban, az ország szívében és külföldön is. *Most Budapesten fedeztek fel egy összeesküvő szövetséget*, melynek célja: elüldözni a Karagyorgyevics dinasztia trónjáról és Szerbiát köztársasággá kikiáltani.

A budapesti összeesküvő szövetség feje Petrovics Sándor, aki a Zuglóban Gyarmat-utca 75. szám alatt lakik. Ez az ember néhány év előtt röpiratot adott ki „Szerbia és a Karagyorgyevicsék” címen, amelyben élesen támadta Péter királyt és családját. Később a röpirat miatt kitiltották Szerbiából. Ekkor Budapestre jött, hogy itt folytassa gyanus célzatú munkáit, s terjessze pamflettjeit, amelyeket Berlinben nyomtatott.

Petrovics Nagybecskereken született, 1883-ban ő volt a budapesti magyarellenes ifjúsági mozgalom vezére. Petrovics lakásán előkelő szerb összeesküvők szoktak összejönni. *Rész vesz a tanácskozásokon Ribarác Sztóján, szerb igazságügyminiszter, a nemzeti párt vezére, Simonfi István, az Obrenovicsok régi lelkes hive, a szerb ujságíróegyesület elnöke, Sztójánovics Lyubimir, az ifju radikális párt vezére és még számosan.*

Az összeesküvők nemcsak a Gyarmat-utca 75. szám alatt, hanem *Gavrilla Emil* budapesti,

ügyvéd Andrassy-uti lakásán is szektak találkozásokat rendezni. Most figyelik ezeket a helyeket.

Hagyatéki tárgyalás a Spitzer-örökség ügyében.

Ehárított akadályok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Ma reggel kilenc órakor kezdődött meg Beles János aradi kir. közjegyző irodájában néhai Spitzer Ignác hagyatékának tárgyalása. A humánus öröknyelvi végrendeletének kihirdetése óta tudvalevőleg egyezség jött létre egyrészt özvegy Förster Károlyné született Spitzer Betti és Aradváros, más részről özvegy Försterné és az aradi zsidó hitközség s a Szent-egylet között. E két egyezség már jórészt biztosíték volt ugyan arra, hogy a milliós hagyományok hamar rendeltetési helyükre kerülnek, de azért az egyezségek megkötése óta is különféle hírek terjedtek el arra vonatkozólag, hogy a hagyaték átadása elé több oldalról is akadályokat fognak gördíteni.

Érthető érdeklődéssel várták tehát a Spitzer-hagyaték mai tárgyalását. A tárgyaláson Beles közjegyző irodájában megjelentek: Varjassy Lajos polgármester Aradváros képviselőjében, Jegesy Károly dr. a tisztii ügyészség képviselőjében, Mittler Izidor dr. özvegy Försterné, Geiringer Paula és az öröknyelvi négy Amerikában lakó unokaöccsének s még néhány kisebb hagyományosnak képviselőjében, Nemess Zsigmond dr., Tolnay János dr. és Leopold Zsigmond a hitközségnek és Fleischer Samu dr. a Szent-egyletnek képviselőjében, továbbá Ottenberg Tivadar és Schusztler Illés dr. végrendeleti végrehajtók, Ring Béla dr. ügygondnok. A jogügyek igazgatóságát Stefanits dr. jogügyi tanácsos képviselte. A nagyobb hagyományosok közül személyesen megjelentek Büchler lippai takarékpénztári igazgató és Winteritz Jenő Lugosról.

A tárgyaláson az egyezségek bejelentése után Stefanits dr. jogügyi tanácsos szólalt fel. Kifogásai leginkább csak formai jellegűek voltak. Elsősorban kívánta, hogy úgy a városi, mint a hitközségi intézményeknek hagyott alapítványokra nézve külön alapítólevelek készítenek és bár ezek a város, illetve a hitközség nevére lesznek telekkönyvezve, a telekkönyvekben, valamint az alapító levelekben külön fel legyen tüntetve az, hogy ezek csak a végrendeletben megjelölt célra fordíthatók. Kívánta továbbá, hogy az özvegy Försterné és a hitközség meg a Szent-egylet között kötött egyezség is részletes indokollással felterjesztésük a jogügyek igazgatóságához. Ez észrevételeket a felek akceptálták, mire Stefanits dr. kijelentette, hogy a felküldendő alapítóleveleket és okmányokat minél gyorsabban el fogja látni jóváhagyással.

Az örökségben levő készpénzek elhelyezésére nézve a jogügyi tanácsos azt az inkább akadékoskodó kifogást tette, hogy az összegek csak budapesti pénztáraknál helyezhetők el. A felek erre nézve megjegyezték, hogy az aradi előkelő takarékpénztár, ahol a pénzek el vannak helyezve, minden tekintetben garanciát nyújt a hagyományosoknak.

Egyéb érdemleges kifogás a hagyatéki tárgyaláson nem merült fel, úgy, hogy mivel a jogügyek igazgatósága a kívánt módosítások után aláírja a jegyzőkönyvet, azt a közjegyzőség átteszi a járásbíróshoz mint hagyatéki bírósághoz, mely valószínűleg rövid időn belül megbozza a hagyaték átadé végzést.

Negyvennyolcas időkből.

Kossuth és az olasz méregkeverő.

*

Amint Kossuth átvette a kormányzást, előszobája megtelt a kérvényező sokaságával. Ajtaja előtt egy hajdu tartotta fenn a rendet és bocsátotta be sorrend szerint a várakozókat. Egy napon egy mordkinézésű idegen jelentkezett és bebocsátást kért. A hajdu várakozásra utalta.

— Corpo di Bacco! — mormogta az idegen és kedvetlenül foglalt helyet. Utolsónak maradt s nagy léptekkel sietett, a végre előtte is feltároló ajtón át, a kormányzó szobájába.

— Kihez van szerencsém? — kérdezte Kossuth.

— Armelli a nevem. Orvos és vegyész vagyok. Szolgálatomat ajánlom a magyar kormánynak.

— A hadseregben akar szolgálni? Ugy nyujtsa be kérvényét a hadügyminiszternek.

— Nem vállalom tényleges szolgálatot.

— Hát akkor mit akar? — kérdezte Kossuth türelmetlenül.

— Saját módszerem szerint akarom a szabadságot szolgálni.

— Nem értem! Magyarozza meg.

— A XII. században élt Olaszország területén...

— Kérem csak röviden.

— Udvari orvos voltam Preslinben s megmentettem az uralkodó hereceget a szégyenletes haláltól. Készítményeim felülmúlják az eddig ismert készítményeket. Találmányom erősebb az Aqua tofánánál.

— Ön mérget kínál nekem? — kérdezte Kossuth elhalványodva.

— Igen, mérget. Az osztrák hadsereg részére. Elpusztítására elég egy kutba ejtett téglá. Kitudom percekre számítani a hatását. Tünetei a kolerához hasonlítanak. A mérgezés felismerhetetlen. Mit szól találmányomhoz kormányzó ur? Mennyire becsüli az értékét?

Kossuth izgatottan lépett az asztalhoz és kezébe vette a csengőt, de ismét letette. Eszébe jutott, hogy ha ő most kidobja ezt az embert, az találmányát az ellenségnek ajánlhatja föl és nem lehet tudni, hogy mi származhatik belőle. De végre is kitört belőle az indulat és az idegen előtt megállva így szólott hozzá:

— Sajnálom azt az országot, hol a tudós álarcában ilyen gazember rejtőzhetett. Valóban szégyenére válik hazájának.

Armelli sértődve nézett Kossuthra s egykedvűen felelte:

— Kiki a maga módja szerint. Lgyik szóval, a másik szerral bírja. Ha kívánja, bemutatam találmányom erősségét. Próbát tehetünk vele.

Kossuth ellenszenvre fokozódott az olasz iránt s alig bírta indulatát legyőzni. Gyorsan fel s alá járt szobájában és egy papir nyíró ollót felragadva idegesen hadonászott vele.

Egy meggondolatlan szó és az egyik hadsereg megsemmisül! Nyugalmától függ sok ezer ember élete. De hogyan erőltesse azt magára, mikor minden porcikája remeg a gaz ajánlat fölötti felindulástól? Nagynehezen legyőzte felháborodását és az olasz előtt megállva, közömbös hangot erőltetve kérdezte:

— Nem adott el készítményéből senkinek?

— Pesten még nem.

— Mérget sem?

— Nem.

— Igazat szólott? Megbízhatok szavában?

— Különbben hagyjuk ezt az ügyet. Látom, hogy kívül van dolgom. Ön egy csaló! Ön pénzt akar tőlem kizsarolni. Nem hagyom magamat rászédetni. Bizonytalan üzletbe nem bocsátkozom.

— Esztét vesztette kormányzó ur! Visszatartja ajánlatomat? Azt a mentőszólat, amelyet nyujtok! Mire számít? A zsarnokság fog győzni. Készítményem bazájának szabadságát biztosítja s megszabadítja az ellenségtől — haddarta izgatottan az olasz.

— Hol vannak bizonyítványai? — kérdezte Kossuth elgondolkodva.

— Ördögi mosoly jelent meg az olasz ajkán. Nyertnek vélte ügyét. Szeme villogott, mikor Kossuthhoz hajolva, tompa hangon sugta:

— Bizonyítványaim a temetőben nyugosznak.

Kossuth undorodva fordult el, de ismét erőt véve magán, így szólott az olaszhoz:

— Ha az ur üzletet akar velem kötni, akkor meg kell ígérnie, hogy szereiből rajtam kívül senkinek sem ad el. Ebben az esetben hajlandó vagyok szereit megvenni és találmányát külön méltatni. Majd egy kutyán bemutatathatja hatását. Ajánlatát a haditanács elé fogom terjeszteni. Most távozzon!

Néhány napra rá a fegház egyik termében haditanácsot tartottak. Kossuth elnökölt és jelen voltak: Perczel, Guyon, Heiska, Korponay és még többen. Az olasz ajánlatát is tárgyalták. Végeztével bevezették.

— Armelli bátran lépett a terembe és az asztalig menve, óvást emelt letartóztatása ellen.

— Adja elő ajánlatát a haditanácsnak és szabja meg az árát — szólott Kossuth.

Az olasz nagy szóközi tehetséggel ismertette ajánlatának hasznát és találmányának kitűnőségét. Kétezer arany évjáradékot kért és ugyanannyi előleget, melyért kötelezte magát az osztrák hadsereg kipusztítására. Hol az a kutya, amelyen találmányom hatását bemutathatom? — kérdezte előadása befejeztével.

— Te vagy az a kutya, alávaló gazember! — ordított Heiska, helyéről felugorva. — Te vagy az a veszett eb, melyet el kell pusztítani. Kétszeres halált érdemelsz, hogy nekünk, kik hazánk szabadságáért küzdünk, ilyen aljas ajánlatot mertél tenni.

— A magyar lovagiasan küzd! Nem orgyilkos módra! — kiáltotta közbe Korponay.

— Uraim! — szólott Guyon a hadbíróshoz fordulva — indítványozom, hogy ez az ember a saját találmányától pusztuljon el.

— Olje meg a saját mérge — zugott reá a hadbíró.

— A saját mérgem nem ölhet meg, mert el sem hoztam — mondta az olasz gunyosan. — De ha már el kell pusztulnom, találjanak ki más halálnemet. Elfogadom s megyek előre az uraknak kvártélyt csinálni. Alászolgája.

— Ide, hajduk! Fogjátok le! — ordította dühösen Perczel. Vigyétek! Adjátok át a pribékek, hogy akassza föl! — kiáltotta a hadbíró több tagja.

A hajduk lefoglák a dühösen védekező olaszt és kihurcolták. Perczel keresztet vágott kardjával utána. Kossuth elintézettnak jelentette ki az ügyet.

Prepeliczay Elődné.

Árverés a pécskai plébánián.

Befejezték a leltározást.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15

A Pécskáról hirtelen eltűnt Szathmáry Gejza plébános még mindig nem adott magáról életjelet. Az ügyében folyó hatósági eljárás vezetői érthetetlennek találják, hogy az öreg plébános miért nem jön vissza, amikor inkorrekt dolgot nem követett el és a hiányokat teljesen fedezi a magánvagyonára.

Ma a pécskai plébánián árverés volt. Szathmáry Gyula ügyvéd, kir. tanácsos, zárgondnok önkéntes árverést tartatott Szathmáry Gejza gazdaságában lévő házi állatokra, amelyek a gazda felügyelete nélkül elpusztultának. Elárvereztek két lovat és négy sertést 939 korona értékben, amelyeket pécskai gazdák vásároltak meg. A befolyt pénzt bírói letétbe helyezték.

A plébánián egyébként már befejezték a leltározást. Az összeirt tárgyak becsértéke ötvenegyezer korona 20 fillér. Ezzel szemben mindössze harminchármezer kétszázötvenkét korona követelés áll fenn. Ebből az egyházé 30 ezer, magánosoké pedig 3 ezer 252 korona. A becsérték szerint tehát aktívái vannak a pécskai plébánosnak, azonban nem tudni, hogy egy esetleges árverésen a becsértéknek megfelelő áron kelnek-e el az ingóságok.

Csernoch János püspök által megbízott

Raskó gyoroki plébános folytatja a számadásokat a plébánia hivatalos ügyeiben. Raskó arra a felfedezésre jutott, hogy a pénzbeli hiány talán nagyobb lesz, mint ahogy hitte. Epen ezért az egyház vagyonának biztosítása végett még tízezer koronáig szóló biztosítási végrehajtást kért a pécskai kir. járásbírószágtól, amit a bíróság el is rendelt. Így most az egyháznak 30 ezer koronáig van biztosítva a követelése, amelyről ugyan még nem tudni, hogy voltaképen mennyit tesz ki. Nagy a valószínűség, hogy ennél sokkal kevesebb.

HIREK.

Kedvezményes vasuti jegyek

az aradi gyásznapra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15

Az idegen forgalom emelése kérdésének tanulmányozására kiküldött bizottság abban látta a cél elérését, hogy Arad, mint a szabadságharc egyik legfenségesebb és legsötétebb felvonásának történelmi színhelye, a nemzeti kegyelet középpontjába kerüljön s az országos zarándoklat részére könnyen hozzáférhetővé tetsék. A törvényhatósági bizottság helyesnek találta ezt az eszmét és megvalósítására első lépésül elhatározta, hogy a kereskedelmi minisztertől kedvezményes vasuti utazást eszközöl ki azok részére, kik testületileg óhajtanak részt venni az október hatodik gyászünnepélyen és egyúttal a vesztőhelyet is fel akarják keresni. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter eleget tett ennek a kérelemnek és ma a következő leiratot intézte a város közönségéhez e tárgyban:

Az október hó 6-án Aradon évenként rendezett gyászünnepély alkalmából utazási kedvezmény engedélyezése iránt a törvényhatósági bizottság 1909. évi március 13-án tartott rendes évi közgyűlésének határozatából kifolyólag hozzám intézett felterjesztésére értesitem a város közönségét, hogy országos jellegű ünnepélyek alkalmából az ily ünnepélyekre kiküldött egyesületi tagok a m. kir. államvasutak vonalain rendszerint azon utazási kedvezményben részesülnek, amelylyel a m. kir. államvasutak és a kezelése alatt lévő helyi érdekű vasutak tekintetbe jövő vonalain, a szomszédos viszonylatok kivételével az I. és II. kocsiosztály a közvetlen alsóbb kocsiosztályra váltott egész menetjeggyel, a III-ik kocsiosztály pedig féláru II-od osztályu menetjeggyel vehető igénybe.

Ezen utazási kedvezményt az október hó 6-án Aradon rendezendő gyászünnepély alkalmából is készséggel rendelkezésre bocsátom s ehhez képest egyidejűleg utasítottam a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy mindazon egyesületek, társaskörök vagy egyéb testületeknek, melyek a szóban levő gyászünnepélyre kiküldött tagjainak számára utazási kedvezmény engedélyezése iránt kérvényileg hozzá fordulnak, a fentebb említett utazási kedvezmény igénybevételére szolgáló igazolványokat azonnal bocsássa a rendelkezésükre.

Kossuth.

Most már a városnak kötelessége, hogy országos érdeklődést keltsen fel. Első sorban intézkednie kell a tanácsnak, hogy minél szélesebb körben válják köztudomásúvá a miniszter intézkedése, másodsorban a gyászünnepélyt is úgy kell rendezni, hogy az olyan esemény legyen, amely az idegeneket esetleg nagy ut megtételére is buzdítsa.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 16-án az időjárás: meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

— A görög katolikus román egyház a pápához. Az aradi *Tribuna* bécsi tudósítója ma este táviratilag arról értesítette lapját, hogy Mihály Tivadar balázsfalvai görög katolikus román metropolita felterjesztést intézett a római szentszékhez, melyben a pápa védelmét kéri ki Apponyi Albert gróf kultuszminiszter ismert rendelete ellen. E hir szerint a felterjesztés kéri a szentszéket, érvényesítse befolyását Bécsben olyan irányban, hogy Apponyi e rendelete, mely a hittantantást az állami iskolákban magyar nyelven teszi kötelezővé, visszavonassék, mert ellenkező esetben a négy magyarországi görög katolikus egyházmegye a görög keleti egyház kebelébe lép. Rómán körökben e hirrel hozzák összefüggésbe azt is, hogy a király Apponyi gróftól kihallgatásra rendelte magához. Megjegyzendő, hogy a magyarországi román görög katolikus egyházak, melyek kebelébe körülbelül egy és egy negyed millió hívő tartozik, a XVIII. század elején léptek ki a keleti egyházból és ismerték el a pápa főnhatóságát.

— Egy Andrássy téri palota árverése. Érdekes árverés volt ma délután az aradi járásbírószágtól árverési helyiségében. Az Andrássy téri egyik legnagyobb kétemeletes házat, néhai Kiss István aradi gyógyszerész örökösének tulajdonát árverezte el Török bírósági végrehajtó nagy érdeklődés kíséretében. A Kiss-féle ház a jómódu gyógyszerész halála után annak fiáé és két leányáé lett. Az örökösök rövid idő alatt erősen megterheltek a házat. Apróbb adósságok között az Aradi Első Takarékpénztár 316000 koronát kebeleztet be a házra. Ez adósság miatt már háromszor kísérelték meg az árverést, melyet azután ma délutáni három órakor meg is tartottak. Az árverésen résztvettek: Az Aradi Első Takarékpénztár képviselőjében Háhn Alajos és Andrányi Károly, az Aradi Polgári Takarékpénztár képviselőjében Domonkos Lajos és Glück Károly, továbbá Kaufmann Jakab budapesti cég, melynek szintén van bekebelezett kölcsöne a házra, Funkelstein József és Szende Tivadar dr. A ház meglehetősen élénk árverés után 360,100 koronáért az Aradi Polgári Takarékpénztár tulajdona lett. A Polgári Takarékpénztár mostani bérletének lejártá után helyiségeit új házába teszi át.

— Meghívás. Tisztelettel kérem a Kossuth-asztaltársaság tagjait, hogy esütörtökön este 8 órakor a 888. vendéglőben fontos ügyben okvetlen jelenjenek meg. Nagy Kálmán elnök.

— Adomány a vesztőhely javára. Kártyázó társaság (Temesrékás) 8 koronát küldött az Aradi Közlöny kiadóhivatalához a vesztőhely megváltására. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— Egy volt miniszter halála. Budapesti tudósítónk jelenti: Hegedűs Ferenc, aki a Fejérváry-kormány pénzügyminisztere volt, ma éjjel szívszélhűdés következtében meghalt. Hegedűs Ferenc, miniszterré történt kinevezése előtt a közigazgatási bíróság szolgálatában állott.

— A braganzai herceg esküvője. Don Miquel braganzai herceg — mint Londonból táviratozzák — ma az angol fővárosban a Bingwali templomban megesküdött Stuart Anita amerikai milliárdos kisasszonnyal. A herceg apja és bátyja, akik tudvalevőleg eleinte elleneztek a házasságot, szintén résztvettek az esküvőn. A herceg ezután a Witzén herceg nevet fogja használni.

— Zsidó ünnepek. A bibliai idősámítás szerint 5670. éve, hogy isten a világot teremtette. A zsidók e hó 16-án esütörtökön ünnepelik meg a világteremtésnek ezt a napját, a zsidó újévet, mely a reá tized napra következő Jom kippur, a nagybőjt napjával együtt a legnagyobb ünnepük.

— Öngyilkos százados. A szegedi 46. számú gyalogezred egyik századosa, Zsifkovics, a hadgyakorlaton Lugos közelében az erdőségben tegnap reggel agyonlőtte magát. Mire tisztársai a lövés dőrejére hozzája futottak, már halott volt. Hogy miért lett öngyilkossá, nem tudják. Több levelet írt, de valamennyit apróra összetépte. Zsifkovics századost Szegeden általánosan ismerték, mert csaknem egy évtizede áll a 46. gyalogezred szolgálatában. Hosszu ideig volt a szegedi önkéntes iskola parancsnoka s tanítványai kedvelték az intelligens katonát. Néhány év előtt kinevezték a macedoniai csendőrséghez, de csakhamar visszatért ezredéhez.

— Politika a vonaton. Szombaton délután történt a Budapestről Kassára robogó gyorsvonat egyik első osztályu fülkéjében. Buza Barna és Gál András képviselők ültek a fülkében. Budapesttől folyton politizáltak, azonban, hogy mindinkább belemelegedtek a vitába, a hangjuk is mindinkább hevesebb, erősebb lett s így nagyon könnyen meghallották a kocsis többi utasai, hogy miről folyik a diskurzus a két képviselő közt. Ez a párbeszéd a Kalkápolna, Füzesabony közötti uton hallatszott ki a fülkéből:

Azt mondja Gál András:

— Minek erőlködtek Barna? (Tudvalevően Buza Barna nagy hive a Justh-Holló csoportnak.) Szép, szép a lelkesedés, de minek? Tudjuk mindannyian, hogy *ugyis az történik, amit a császár akar.*

Buza Barna fölcattan:

— Nohát? Hát mindig annak kell történnie, a mit a császár akar?

— Ha nem lehet másként, Barna! Barátom, mindég a császári akarat az ur Magyarországon. És így vagyunk a bankkal is. Hiába erőlködtek, kiabáltak, az lesz, amit a császár akar. Nagyon szép, amit csináltak, de nem lesz belőle semmi.

— Az mindegy! — válaszol Buza Barna. Azért össze kell tartani.

— De ha semmit se ér, Barna!

— Akkor meg minek a parlament?! Ereszsenek bennünket haza kapálni.

— Ugy van, igazad van. — Hagyta helyben csöndesen Gál András.

— Cook és Peary. Londonból táviratozzák: Newyorkból jeleltik: A közvélemény kezd mindjobban Cook felé fordulni. Általános esodálkozást kelt, hogy Peary ahelyett, hogy egyenesen visszatérne Newyorkba, Haibourban felesérl az idejét. Peary azt állítja, hogy gőzösön javításokat kell végezni.

— Az ezredik gyermek. Az anyakönyvi hivatalban ma örvendetesen ujságotlák, hogy délután öt órakor jelentették be az ezredik születési esetet ebben az esztendőben. Jóva László vaggongyári munkás ujszülött leánya, Jóva Mária kapta az ezres számot. Sajnos azonban, a halál főkönyvében is közel jár a vezető az ezredik számhoz. 959 halálesetet jegyzett be az újév napjától számítva, míg Szondy páter 348 jegyes pár előtt hirdette ki, hogy a magyar állam törvényei szerint érvényes házasságot kötöttek.

— Benkő Rózi öngyilkos kísérlete. Az artista világ egyik legérdekesebb tagja volt 10—15 évvel ezelőtt Benkő Rózi. A szépséges énekesnő kegyeiért mánások, főurak vetélkedtek, sőt koronás fő is akadt hódolói között. Milán, a galans kalandjairól ismert szerb király volt az, aki intim összeköttetést tartott

fenn a szép Rózsival. Most szeméru vége lett. Mint bécsi tudósítónk jelenti, ma öngyilkossági szándékból felvágta balkezének ereit és súlyos sebeivel a kórházba vitték. A „barátjával” veszett össze Rózsival és ez keserítette el annyira, hogy halálra szánta magát.

— Végzetes vadúzés. A belényesi járás Tenke községének határában rengeteg erdőségek vannak. Az év némely részében nagy vadászatokat rendeznek ott a környékbeli urak, az év többi részében pedig szabadon garázdálkodnak a rengeteg erdőségekben a vadászok. A leghíresebb és a legkorlátlanabban dolgozó vadász a fenesi nagy erdőben Bot Flóra. Úgyesen, feltűnés nélkül tudta a vadat elejteni és állandóan nagy jövedelmet tudott magának biztosítani a vadászásból. Tegnapelőtt Bot Flóra egy hatalmas medvét fedezett fel az erdőben. Puskáját magához vette, gondosan ellátta magát töltényekkel és elindult a nagy erdőbe a medve nyomai után. Le akarta teríteni a hatalmas állatot. Az erdő egy részében sebesen futva ment a nyomokon Bot Flóra. Hirtelen, futás közben, puskája ravasza megakadt egy fagalyban. A következő pillanatban a puska elsült. Ugy látszik régi, rossz, rozsdás volt a puska, mert szétrobbant és a vasszilánkok belefuródtak Bot Flóra testébe. Arca pedig tele lett puskaporral, faszilánkokkal. A szerencsétlen ember összeesett és hosszú szenvedés után meg is halt. A katasztrófát csak másnap vették észre az arra járó favágók. Ott feküdt Bot Flóra egy hatalmas fa tövében kihülve, véresen. A szeméru esetről nyomban jelentést tettek a hatóságnak, amely megindította nyomban a vizsgálatot, mert — tekintve, hogy Bot Flórának sok ellensége volt — eleinte arra gondoltak, hogy gyilkosság esete forog fenn. De azután megállapították a szétrobbant puskából, hogy véletlen szerencsétlenség ölte meg a medve után vadászó Bot Flórát.

— Feljelentés egy képkereskedő ellen. Különös feljelentés érkezett ma a budapesti főkapitányságra. Hoffmann Henrikné budapesti magánzó a feljelentő, aki a Szondy-utca 100. szám alatt lakik. A feljelentés a következőket tartalmazza: Hoffmanné rokona volt Schlauch Lőrinc néhai nagyváradi püspöknek, akitől több nagyértékű festményt örökölt. Most Hoffmanné az egyik képet el akarta adni. Felkereste Besnyő képkereskedőt, hogy közvetítse a kép eladását. Meg is egyeztek öt százalék provizióban és a kép eladási árát 600 koronában állapították meg. Néhány nappal később egy urinó felkereste Hoffmannét és azt az ajánlatot tette, vegye vissza a képkereskedőtől a festményt s adja el neki 300 koronáért. Hoffmanné, akinek kellett a pénz, elbeszélte a dolgot Besnyőnek, aki kedélyesen válaszolta:

— Adja csak oda. Nem ér annyit se a kép.

Erre a „szakértői vélemény”-re Hoffmanné eladta 300 koronáért az ismeretlen urinóknak a festményt. Nagy volt azonban Hoffmanné meglepetése, amikor néhány nap múlva Besnyő kirakatában meglátta a 300 koronáért eladott képet a következő felirással: „Festmény Schlauch Lőrinc bíbornok hagyatékából. Ára 4000 korona.” Hoffmanné nyomban tisztán látta a helyzetet és feljelentette Besnyőt csalás címén a főkapitányságon. A rendőrségen Török Miklós fogalmazónak osztották ki az ügyet és csakhamar kiderült, hogy Besnyő a saját feleségét küldte mint idegen vevőt Hoffmannéhoz, aki azelőtt nem látta a műárusnét. A vád szerint nem először alkalmazta Besnyő ezt a furcsa kis trükköt. Ma kihallgatták ez ügyben Hoffmannékat s holnap több tanura kerül a sor.

— Hány iparág látta hasznát a Zeppelin-féle léghajós kísérletnek. Erre az érdekes kérdésre egy német szaklap azzal válaszol, hogy a német birodalomban 62 iparág már eddig is *műtőket* keresett Zeppelin révén, akinek léghajója tudvaleg óriási ünneplések tárgya volt, amikor Berlinbe megérkezett. Ebben a nagy számban nincsenek benne azok, akik a léghajós gróf nevét minden közlekedési vonatkozás nélkül a reklám céljaira kihasználták. A legtöbb haszna a nyomdász és sokszorosító ipar különböző ágának volt eddig. Napról-napra új könyvek jelennek meg Németországban a léghajóról és ezeket valósággal elkapkodják. A látkepes levelezőlapok végtelen sorozata szintén Zeppelin berlini utjának köszönhető létrejöttét. A játékaru gyárosok is jól kihasználják ezt a még ki sem próbált találmányt, de vannak már a forgalomban a Zeppelin-féle léghajó alakjára emlékeztető pipák, szivarok, ikétszersültek, cukorkák, csokoládék, asztaldíszek, palackok, (főleg likőrrel töltve), kézelőgombok, sétatob, fogantyúk, stb., stb. Azonkívül sok áru címkéjén alkalmazzák a léghajó vagy a föltaláló gróf arc képét.

— Katonasztrájk Bródban. Szávabrodáról írják: A militarizmus maga is belekóstolt már a sztrájkba. Egyelőre csak izleltetést kapott belőle. A katonapékek nyújtották neki ezt a kis kóstolót. Ugy történt, hogy hat pékkatona egy káplár vezetése mellett dolgozott a liszt- és podgyász-raktárban reggel 7 órától este 6 óráig, majd 7 órától a sütődében éjféltől 2 óráig. Két órától 5 óráig aludtak. Ekkor a káplár azt a parancsot kapta, hogy a sütődét takarítsa ki. A legénység szó nélkül teljesítette a parancsot és 11 óra után lepihent holtra fáradtan. Délután 1 órakor Swoboda nevű kadét azt a parancsot adta, hogy a legénység sereglje föl a szobát. A legénység kijelentette, hogy nem seregl, mert pihenés nélkül már tovább nem bírja. A kadét erre három szuronyos bakát hozatott a vártárol, hogy ezek kényszerítsék munkára a katonákat. Nem használt a szurony, a kimerült pékek *nem fogtak munkához*. A kadét ekkor nyolc bakát és egy tisztet hivatott. A tiszt a készütséget elkergette és a sztrájkoló katonák kioktatásához fogott, hogy a parancsot végre kell hajtani, aztán ha sérelmük van, menjenek panaszkodásra. A katonák megmondták, hogy már voltak, de elzavarták őket. A sztrájkoló pékek egyelőre kaszárnya-áristomot kaptak. Az előljárójuk gyakorlaton volt, nem ítélezhetett a sztrájk-ügyben. Amikor hazajött, első dolga volt a sztrájk-ügyet eltszólni. Elsimitották úgy, mintha mi sem történt volna.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Ami jól izlik, az a szervezetnek rendszeren hasznosabb, mint a visszatetsző dolgok, különösen gyógyszerek. A „Scott-féle Emulsió” feltétlenül jó ízű, könnyen emészthető összeállítása a csukamáj olajnak, melyet gyermekek is előszeretettel vesznek. Kapható a gyógyszer-tárakban.

— Deutsch Sándor táncintézetében (Ipartestület díszterme) a tanítás folyó évi október hó 2-án veszi kezdetét, melyre beiratkozni már most lehet Bercsényi Miklós-utca 18. szám alatt. Október hó 3-án ismerkedési estély, diák-, kereskedő és iparos-kolon. — Külön órák háznál vagy a tánciskolában, ugyszintén kívánatra vidéken is. 8419

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

4 kiváló bér- és Németország győztes

SALVATOR

Vese- és hólyagbajoknál, köszvény-nél, csukópóráknál és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható Árványgyárakban és a Száva-Lépező, Salvator-féle Vállalatnál Budapest, V. Budafok-pusztán.

1942

Apró történetek.

(A pápa aktája.) A múlt hetekben zajlott le Szegeden az országos katolikus kongresszus, amely üdvözölte a római pápát és a szent atya áldását kérte a kongresszus működésére. Még együtt volt a nagygyűlés, mikor visszaérkezett Szegedre X. Pius válasza. A kongresszus elnöke fölbontotta a nagypécsetes levelet és megütődve látta, hogy a kongresszus fölirata érkezett vissza éppolyan érintetlenül, ahogyan elküldték a szent atya címére. Az elnök nem gondolhatott egyébre, minthogy Rómában a limine visszautasították a szegedi hódolatot és öszentsége előtt nem talált meghallgatásra a magyar katolikusok fölirata. Mikor jobban forgatta az írást a kongresszus vezére, akkor derült ki, hogy a fölirat visszajött ugyan érintetlenül, de nem hiányzik a pápai áldás sem. A pápa egyszerűen a fölirat hátára írta rá *sajátkezűleg válaszáat*, amelyet annak idején közöltek a hírlapok. A világ katolikusainak feje a hivatalos adminisztráció legegyszerűbb sablonjával intézte el a hódoló feliratot. Ahogy az akták hátára írják a referátát az előadók, a világ mindenféle hivatalaiban, úgy intézte el a római pápa a hozzája érkezett üggydarabot, a legfeltűnőbb bürokrata egyszerűséggel. Ez a páratlan jelenség természetesen meglepte a kongresszus vezetőit is, akik pedig sokszor meggyőződtek már az egyház jelenlegi fejének szinte meghatóan közvetlen egyszerűségéről. X. Pius úgy fogadja a hódolás végett eléje járuló embereket, mint az utolsó falusi plébános a maga vendégeit. De legszívesebben a velenceiekkel érintkezik. Ha előtte csak említi valaki Velencét, nyert ügye van. A pápa rajongással viseltetik a lagunák városa iránt, ahonnan fölemelkedett Szent-Péter örökébe.

(Magyarok Ostendében.) Egy magyar képviselő, aki most jött haza a tengerpartról, beszélt el a következő esetet:

— Az ostendei kártyabank körül nagy volt a sürgés-forgás. A bankárnak rosszul ment a dolga és licitációt hirdetett a bankra, amint ez már ilyenkor szokás. Aki többet ad érte, azt illeti a díszes trónutódlás a bankári székben. Egy magas, monoklis, szőke szakállas, feltűnően elegáns ur, igazi franciás gavallériával ráigér a licitálókra és a következő percben már ő adja a bankot. Templomi csöndben folyik a játék, de egyszerre megszólal egy kövér ur, alighanem vidéki magyar birtokos és szikrázó szemmel odadörmögi a bankár orra alá:

— A fene vinné el az ilyen bankárt!

Ez a kifakadás azért történt, mert a mi magyarunk óriási veszteségekkel játszott. Gondolta, könnyit magán egyet és egy kis finom gorombasággal fejbébölintja a franciát. Nemsoká megfordult a játék, a magyar nyerni kezdett, de a bankárt üldözte a pech. És visszaadta a kölcsönt:

— A fene vinné el az ilyen pointeurt!

Kiderült, hogy a bankár is magyar volt. Vidéki barátunkat egy kicsit frappirozta ez a fajrokonság, de hamar belenyugodott, mert most már kitartott mellette a szerencse.

(Vida Pista nyaralója.) A politikai világ legujabb szenzációja, hogy Vida Pista, Kossuth Ferenc első inasa, aki mindjárt a gazdája után a legnépszerűbb ember Magyarországon, Balaton-Almádiban telket vásárolt és villát épít rája. A villa már épül is, sőt Vida Pista már bérbe is adta az összes lakásokat. Könnyű volt neki. Azok a képviselők, akiknek a borralalójából nagyságos Vida ur igazi milliomos módjára villatulajdonos lett, valamennyien lakói akartak lenni. Eddig is Pista

Értesítés!

Az őszi idény alkalmából ajánlom a t. szülők figyelmébe dusan felszerelt 3153

férfi- és gyermekruha-raktáromat,
a melyeket mai naptól mélyen leszállított áron árúsítok.

Szives próba vásárlást kér

Braun Miksa,

férfi és gyermek ruha áruháza

Arad, Szabadság-tér, Gróf Nádasdy-palota.

Telefon: 577. szám.

kegyelméből juthattak Kossuth elé, most meg-
járják a kálváriát a villán keresztül, csakhogy
minél könnyebben és biztosabban juthassanak
Kossuth Ferenc elé.

5741 A LEGMAKACSABB KÖHÖGÉS

ugy fiataloknál, mint öregeknél, valamint egyéb
mellbántalmak, gyorsan megenyhülnek a

Scott-féle csukamájolaj Emulsió

által. Néhány kevés adag teljes
megelégedésre fogja ezt Önnek is
bet bizonyítani.

A SCOTT-féle EMULSIÓ
utólérhetetlen hatása alkatrészei-
nek világhírű tisztaságán és ere-
jén alapszik és a SCOTT-féle tö-
kéletesített eljárás által az a leg-
gyengébb gyomorra nézve is meg-
emészthetővé tétetik.

**A SCOTT-féle EMULSIÓ a legki-
válóbb.**
Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 15.

Készáru: Kínálat, vételkedv kielégítő. 4 ezer mm.
10 fillérrel magasabb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.06-7.07	7.07-7.08
Buza 1909. októberre	13.68-13.69	13.62-13.63
Buza 1910. áprilisra	13.80-13.81	13.84-13.85
Rozs 1909. októberre	9.39-9.60	9.58-9.59
Zab 1909. októberre	7.33-7.34	7.33-7.34
Rozs 1910. áprilisra	9.90-9.91	9.93-9.94

Zárul 5 órakor.

Csentrák hitelrészvény	668 50
Magyar hitelrészvény	772 50

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. szeptember 15.

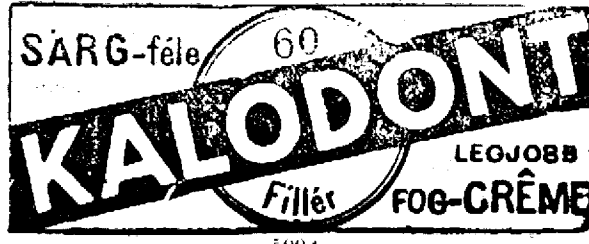
Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	12.80-12.85
76 " " " "	12.90-12.95
77 " " " "	13.10-13.20
78 " " " "	13.25-13.30

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új	12.65-12.70
Rozs új	8.60-8.65
Árpa új	6.50-6.60
Zab új	6.60-6.70
Tengeri régi	7.20-7.25

Az izr. ünnepek miatt a budapesti tőzsde
folyó hó 16-án csütörtökön és 17-én pénteken
szünetel.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

W. K. Ujarad. Annyit jelent, hogy tulzottan
hazafias.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Goldberger Sándor
utazó Bécs. — Vermes Áron utazó Temesvár. —
Krémér József műépítész Temesvár. — Bergl Jó-
zsef utazó Budapest. — Neményi Lajos utazó
Budapest. — Krausz Gyula utazó Arad. — En-
gelman Jenő utazó Budapest. — Salgó Sándor
fényképész Budapest. — Gelez György vaskeres-
kedő Temeshidegkut.

Pannonia szálloda. Jaacu Aurél lelkész Za-
ránd. — Kunos István közs. jegyző Tótkomlós. —
Lendvor Márk dr. és családja Körösbánya. —
Szabó Lajos közs. jegyző Tótkomlós. — Lemo-
vics Adolf kereskedő Pécska. — Petrovics Sándor
aljegyző Kapruca. — Schranz Mátyás kereskedő
Ófutak. — Binéth Béla kereskedő Temesvár. —
Incze Sándor kereskedő Makó. — Csobán József
épitőmester Makó. — Lefkóvics Bernát kereskedő
Rossia. — Szemezdnei János magánzó Nagylak.
— Marosi Géza utazó Hódmezővásárhely. — Bu-
rak Pál tanító Sas. — Veisz József könyvvezető
Csermő.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Bécs Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 szeptember 16-án, csütörtök:

1. A szobor. Bohózat. — 2. Osztriga halászat. Látványos-
ság — 3. Opiumtolvaj. Humoros. — 4. A prérk gyer-
mekel. Elettép. — 5. Amor csinyjei. Látványosság. —
6. Egy színelőadás következményei. Bohózat. — 7. Julius
Cézár. Történelmi dráma.

Előadások délután 6 órától kezdve.

As előadásra barátok he lehet menni.

As előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara
jatszák. — Csakrészda.

NYILTTÉR.

Felhívás!

Miután a Csutak Károly és fia Entreprise
de pompes funebres „Szent Margit“ volt aradi
cég üzletét átvettem, tisztelettel felkérem a volt
cég összes hitelezőit, hogy 15 napon belül ná-
lam (Arad, Szabadság-tér, Nádasdy-palota) be-
jelenteni sziveskedjenek, mivel ez idő eltelte
után a hitelezők esetleges igényeire való tekin-
tet nélkül fog a vételárra nézve az intézkedés
megtörténni.

Varga Imre,
3394 temetkezési vállalkozó.

Nagy választék
Lemez és vas zománczott
Főzőedények,
Háztartási cikkek,
Konyha felszerelések,
Szőlőművelési eszközök,
Mindennemű szerszámok,
Gép és ipari cikkek,
acél, nikkel és sárgaréz áruk
é minde n n e m ű

Vas árukban

Kérjük szives megbízásait, melyek
gondos kiszolgálásá-
ról és jutányos számi-
tásáról biztosítjuk.

Kitünő tisztelettel 1451

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése.

Üzleti berendezésünk és
állványok f. évi julius hó elején
mérsékelt áron eladók.

Tulzsfolt raktár miatt

mélyen leszállított árakban kap-
hatók legújabb és legizlésebb
üveg, porcellán és mosdó-
készletek. Nagy vá-
laszték függő és
asztali lámpákból.

Legjutányosabb forrás 2051

figurális dísz tárgyakból.
Legjobb minőségű china- és al-
pacca-ezüst dísz tárgyak, ugyszin-
tén elsőrendű evőeszközök.

Képekerekből

óriási választék, több mint 400
új izléses minta van állandóan
raktáron.

FISCHER MÓR, Andrássy-tér 20. szám
(Fischer Etlz-palota.)
Megyei és városi telefon szám 568.

Ékszer vásárlása és elkészítése 3491

legjobb kivitelben, jutányos árban

Waldmann I.

Szabadság-tér 14.

(Fiume kávéház mellett) arany és
ékszerművesnél szereshetők be.

A világhírű Riesner-féle

FOLYTON ÉGŐ KÁLYHÁK

2613

kizárólag

SZILÁGYI ÉS TÁRSA cégnél

Arad, Boros Béni-tér 15. sz. kaphatók.

Új vám- és műmalom Aradon.

Van s erencsém úgy a helybeli, mint a vidéki n. é. közön-
ség szíves tudomására hozni, hogy

Fa-utca 1. szám alatti s a Buza-tér és városi
mázasaházak mellett levő saját házamban

egy teljesen modernül berendezett

új vám- és műmalmot

helyeztem üzembe.

Ezen malommal a n. é. közönségnek egy különösen fontos
érdekét akarom szolgálni azzal, hogy a legjobb minőségű liszt
gyártás n kívül nagy su'yt fektetek arra, hogy egy különös
táperőt tartalmazó, kitünő minőségű

kenyérlisztet

készítek és árusítok. — Vállalkozom buza, rozs, tengeri,
árpa stb. őrlésére és darálására a legtisztább és leg-
lekiismeretesebb kiszolgálás mellett.

Magamat a n. é. közönség szíves pártfogásába ajánlva,
vagyok kész szolgálattal

Saeckl W. Antal

vám- és műmalomtulajdonos
Arad, Fa-utca 1. szám.

3547

ÖSMERIMÁR

AZ

ÓRIÁS FEDÁK

CIPŐ-KRÉMET?

Egy óriás doboz négy más kis doboz tartalmának fe-
lel meg, egyetlen kísérlet elegendő a meggyőződésre.

Kapható Aradon minden fűszer,
nürnbergi és borkereskedésben.

Ára 30 fillér.

Arad és erdélyi képviselő: Szemző Ármin Arad.

Telefon szám 151.

Ragy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

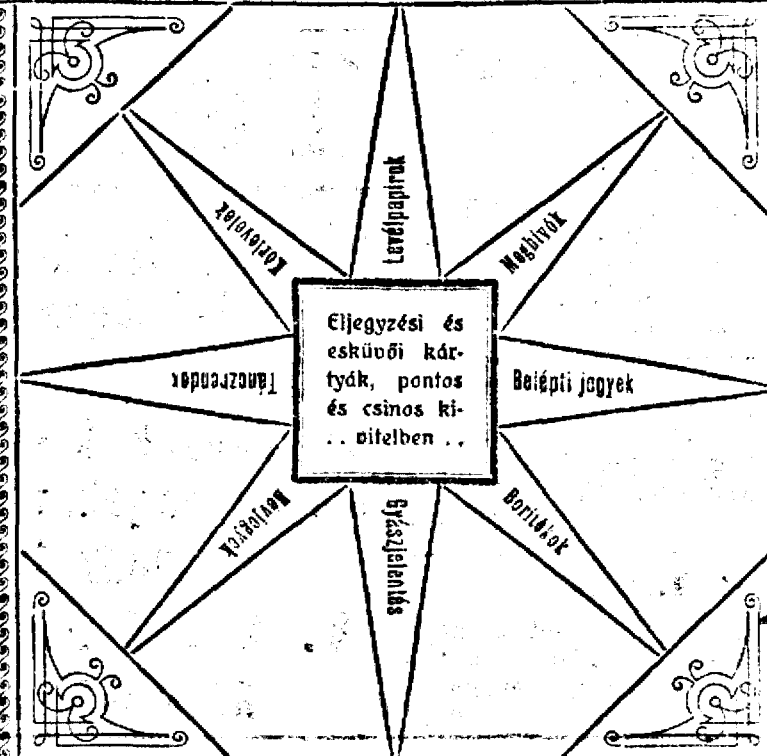
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betű-
támasztás.

Ajánlja
kitűnően berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően fel-
szerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legmo-
dernebb kivitelben ju-
tányos árban készített-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 ére 24 korona.
1 hóra 2 korona.

Vidéken:

1 ére 28 korona.
1 hóra 2 kor. 40 f.

Szerkesztőségi telefon 357.

Kiadóhivatal 151.

APRO HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstnemezet ki váltok és veszek. Farkas Streicher Arad, Tököly-tér 1. 1771

Kossuth-szobor

leleplezési ünnepély alkalmára József főherceg-ut első számú ház második emeletén 4 ablak kiadó. Cím a ház mesternél. 3482

Ügyes fiatalember

irodai munkákra felvétetik. Olyanok, kik már alkalmazva voltak előnyben részesülnek. Ajánlatok „Állandó” jelleggel a kiadóba adandók.

Irodai munkákban

jártas kisasszony kerestetik. Ajánlatok „Ügyes” jelleggel a kiadóba adandók.

Ügyes gyakorlott segédet

fűszer vegyesáru üzletbe esetleg azonnali belépésre keresek, fizetése 40 korona és ellátás. Ajánlatok „Szorgalmas” jellegre a kiadóba. 3545

Jobb segédet keresek

rőfös és rövidáru szakmából rőfös ki szövő cérnában is jártas. Hirschmann Márk Soborsin. Ugyanott egy tanuló is felvétetik. 3552

Egy jó házmesteri állást

keresek, lakatos villamos és vízvezetékekhez szakértő vagyok. Családom egy gyermek 15 éves. Cím a kiadóhivatalban. 3551

Üzlethelyiség

mely korcsmának is igen alkalmas, két szobás lakással és minden hozzátartozókkal november 1-re kiadó Háltér 18. alatt. Bővebbet Illics Simon halkereskedőnél ugyancsak két üzlethelyiség és egy pince azonnal kiadó. 3506

Bolt kiadó

Boros Béni-tér 8. sz. a forgalmas oldalon. Hozzá tartozik 3 mellék helyiség raktárnak, műhelynek alkalmas. Ugyanott nagy pince beton alappal. 3553

Kiadó uri lakás

november hó elsejére vagy azonnal is, mely áll 6 szoba, fürdő, két előszoba, cselédszoba s minden hozzátartozó mellék helyiségekkel, villanyvilágítás, vízvezeték, telefon, a lakásban külön feljárt, kert, azonkívül sertés ól is tartozik. Megtekinthető Szent Péter-tér 9. szám. 3554

Hegyi mézédész

válogatott esemege szőlő 5 kgmos kosarankint 2 kor. 50 fill, küld Weisz Mór Pankota. 3559

Egy szoba és

konyhából álló féregmentes lakást keresek október 15-ére a József-főherceg-ut közelében.

Fűszer és vegyes

kereskedő, nős, 36 éves megfelelő állást keres. Cím a kiadóba. 3567

Kisasszony,

ki a könyveléshez is ért műszárszékbe kerestetik. Ajánlatok kiadóba „jó számoló” címen. 3483

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függjegyek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 2922

Izraelita ünnepi imakönyvek

makzók, olcsó és díszes kiállításban kaphatók Krausz Paulin könyvkereskedésében Arad, Atzél Péter-utca, Színházépületben. Újévi kártyák nagy választékban. Telefon 511. 3241

Jó nevelésű

házi leány gyermekek mellé ajánljuk. Cím a kiadóban. 3450

Ház eladás!

Margit-utca 8., Lehel-utca 14., Ujmikálaka 444., Ujmikálaka 443. új házak előnyös feltétel mellett olcsó ár mellett eladó. Bővebbet Klein József, Radnai-ut 10. 3824

Saját termésű

tisztán kezelt kovaszinczi hegyibor dugaszolt literes palackokban kapható Scherhag J-nél Orczy-utca 26. 3459

Hegyaljai szőlőbirtok

vétel és eladása, Pankotától Paulisig, legelőnyösebb fizetési, illetve törlesztési feltételekkel. Wéber Károly, bankbizományi iroda, Pankota. 3467

Rövid zongorát

jókarban veszek. Cím a kiadóba. 3464

Jómenetű,

csinos berendezésű fűszer üzlet italmérési engedéllyel, forgalmas utcában jó vevőkörrel, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3447

Keresek

vegyeskereskedésembe egy ügyes segédet, aki a rőfös áru szakmában is jártas. Ajánlatok igényekkel együtt Weisz Mórhoz, Székudvarra intézendők. 3435

Nyugdíjas

máv. főkalauz bizalmas állást keres, esetleg megfelelő üzletet átvenne óvadékkal. Cím a kiadóhivatalban. 3474

Lakás

2 szoba, konyha, esetleg nagy gyümölcskerttel kiadó, tisztviselő családnál Arad, Demeter-u. 111/a. 3477

Kossuth Sajos

legutolsó arcképe, 54/70. cm. alak. kirakatok részére igen alkalmas, 2 K-ért kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Andrássy-tér. 178

Nagy jövedelemmel

megbízható ügynökök és utazók kerestetnek Stern Adolf Arad, varrógép és kerékpár kereskedőnél. Boros Béni-tér 8. Képviseletek Arad és Temes megyébe átadatnak. 3460

Egy jóforgalmu szatócsüzet

korlátlan italmérés, trafik engedéllyel együtt, egyedüli üzlet egy községben, családi ok miatt átadó. Cím a kiadóhivatalban. 3502

Ujdonságok kölcsönzésre:

Tovote: Fräulein Grisebach, La Tour Versy: Tagebuch einer Verdorbenen, Auernheimer: Die ängstliche Dodo, Anzengruber: Letzte Dorfänge, Zobeltitz: Senior und Junior, Glyn: Jenseits der Wirbel, Ganhofer: Die Jäger, Wildbrandt: Die glückliche Frau, Wilde Oscar: An ideal husband, Marguerite Paul: La tourmente kölcsönzésre kaphatók Kerpel Izso kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Kovaszincz eladó

egy 8. kat hold teljesen beültetett szőlő. Bővebbet Arad, Révai-utca 2. szám alatt, a tulajdonosnál. 2982

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölcsönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Tea eladás.

Keresek tevékeny személyeket, kik teát 1/8, 1/4, 1/2, kgos kis csomagokban privát vevőknek eladni tudnak. 3557

Vállalkozók készpénz ellenében első kézből kaphatják, a szép haszon mellett gyors és nagy forgalmat érhetnek el.

A. W. Bravo tea behozatali háza,
Hamburg 30. Bravo.

Diamant Jenő

épület- és diszmu-bádogos. 1924

Műhelye és kész áru raktára: Kazinczy-utca I. (Polgári fiúskolával szemben.)

Meghívó.

Világos hegyközsége

1909. évi szeptember 21-én délután 2 órakor saját iroda helyiségében

közgyűlést tart,

melyen résztvenni a t. szőlő-birtokos urak tisztelettel meghívotnak. 3555

Tárgyak:

1. A szüret határidejének megállapítása.
 2. Az 1910. évi költségvetési előirányzat.
 3. Az 1908. évi számadások jóváhagyása.
 4. Egyéb indítványok.
- Világos, 1909. szeptember 12.
A világosi hegyközség előjárósága.

Egy Budapesten kitűnően bevezett világhírű asztali 5815

gyógyviz

eladására kerestetik egy jól bevezetett

képviselő

Arad és vidéke részére.

Ajánlatok kéretnek BUDAPEST, főposta fiókberliő.